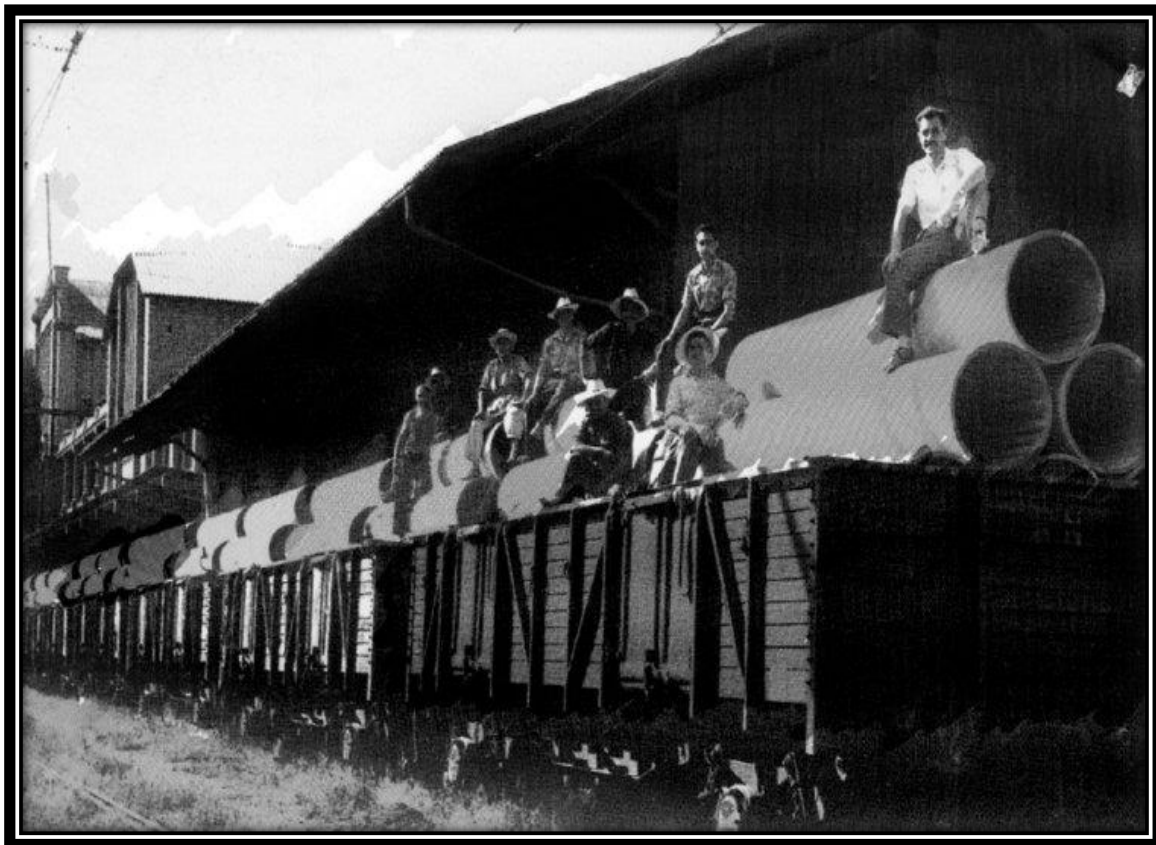

DESEMMASCARANT L'AMIANT

AUTORA: TERESA TRUYOLS

TUTORA: LAURA CASAS

GRAU DE RELACIONS LABORALS

11 de maig 2020

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Aquest treball està dedicat al meu avi Mus Dausà Vidal, que va treballar durant molts anys d'encarregat a l'empresa URALITA S.A. i que va morir l'any 1979 a causa de l'amiant, sense diagnosticar, ja que en aquells anys encara se'n tenia poca informació. El metge de família no va detectar cap anomalia, però pocs mesos després moria a l'hospital del Sagrat Cor de Barcelona.

Imatge portada: Les vies ferroviàries arribaven a l'estació de la fàbrica Uralita amb els treballadors sobre els tubs d'Uralita.

Font: Arxiu Municipal de Cerdanyola del Vallès.

ÍNDIX

1. RESUM.....	4
2. ABREVIATURES	5
3. INTRODUCCIÓ	7
4. ORIGEN DE L'ASBEST	8
4.1 El risc de les fibres	9
5. MALALTIES CAUSADES PER L'AMIANT	10
5.2 Lesions pleurals benignes	11
5.3 Càncer de pulmó.....	11
5.4 Mesotelioma pleural.....	11
5.5 Altres càncers	12
5.5.1 Malats passius.....	12
5.6. LA MALALTIA A L'EMPRESA URALITA	13
6. ÚS DE L'AMIANT.....	14
6.1 NORMATIVA DE L'AMIANT A NIVELL EUROPEU.....	15
6.2 NORMATIVA I MARC LEGAL DE L'AMIANT A NIVELL ESPANYOL	17
7. CONTEXT HISTÒRIC DE L'EMPRESA URALITA.....	19
8. JURISPRUDÈNCIA.....	22
8.1 Àmbit Social.	22
8.2 Àmbit Civil:	41
8.3 Àmbit Contenciós-Administratiu	48
9. CONCLUSIONS.....	50
10. LLISTAT SENTÈNCIES ANALITZADES.....	52
11. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA	53
12. ANNEXES	58

1. RESUM

Amb el present treball de fi de grau es pretén analitzar l'àmbit jurídic de la consideració de malaltia professional i de les seves conseqüències que van patir els treballadors de l'empresa URALITA S.A. L'empresa va emprendre la seva activitat laboral a l'any 1907 al municipi de Cerdanyola del Vallès (Barcelona) amb la utilització de l'amiant com a matèria prima. Aquest producte que inicialment era resistent, indestructible i econòmic es va convertir en una matèria habitual en el sector industrial i d'altres.

El present estudi indaga sobre els factors laborals i de salut derivades de la inhalació de la pols de l'amiant que patien als treballadors de l'empresa, provocant malalties pulmonars i cancerígenes.

La legislació Europea i les autoritats sanitàries des de l'any 1940 ja van alertar de la nocivitat del producte, on es van dur a terme estudis científics que demostraven la relació existent entre la mesotelioma i l'amiant.

A partir de l'any 2002 l'Estat Espanyol va prohibir la importació i l'ús de l'amiant. Per la resta de la Unió Europea aquesta prohibició es va realitzar paulatinament fins l'any 2005.

Actualment el procés judicial entre l'empresa i els ex treballadors i víctimes passives continua, encara que la companyia va sol·licitar concurs de creditors a finals de l'any 2019 al·legant que no pot fer front a totes les indemnitzacions (s'adjunta document en l'apartat annex).

S'analitza les diferents vies judicials, àmbit civil, àmbit social i contenciós- administratiu referent a l'amiant amb les seves resolucions judicials, arguments de la Sala i Jutges.

2. ABREVIATURES

AISS: Associació Internacional de la Seguretat Social

AN: Audiència Nacional

Art.: Article

Arts.: Articles

BOE: Butlletí Oficial de l'Estat

CAT: Catalunya

CC: Codi Civil

CE: Constitució Espanyola

CEE: Comunitat Econòmica Europea

ET: Estatut dels Treballadors

INSS: Institut Nacional de la Seguretat Social

INSHT: Institut Nacional de Seguretat Higiene en el Treball

JUR: Jurisprudència

LEC: Llei d'Enjudiciament Civil

LGSS: Llei General de la Seguretat Social

RD: Real Decret

RERA: Registre d'empreses amb Risc d'amiant

RJ: Referència Jurídica

SEPE: Servei Públic d'Ocupació Estatal

STS: Sentència Tribunal Suprem

STSJ: Sentència Tribunal Superior de Justícia

STJUE: Sentència Tribunal de Justícia de la Unió Europea

TCT: Tribunal Central del Treball

TGSS: Tresoreria General de la Seguretat Social

TS: Tribunal Suprem

TSJ: Tribunal Superior de Justícia

UE: Unió Europea

3. INTRODUCCIÓ

Si creïem que estava oblidat el tema dels treballadors afectats per l'amiant, estem completament equivocats, l'amiant no perdona ni s'oblida i també perdura en el temps.

Sense anar més lluny amb data 11 de desembre de 2019 segons l'article de "El Periódico" L'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) ha reconegut per primer cop la incapacitat permanent en grau d'absoluta, derivada de contingències professionals per exposició a l'amiant a un treballador jubilat del Metro de Barcelona¹.

El Sr. Antonio (ex treballador) va prestar els seus serveis al Metro de Barcelona en els anys compresos entre 1975 i 2011. Segons l'afectat es van instal·lar unes plaques d'uralita en el subsol urbà amb la finalitat d'aconseguir espai per els trens i la seva reparació. L'actor esmenta que col·locar les plaques d'uralita implicava perforar-les, la qual cosa, va generar pols que l'ex treballador i els seus companys van respirar i també van tocar amb les mans. En cap moment l'empresa va facilitar mesures de protecció de seguretat i d'higiene als treballadors per realitzar les tasques de perforació i col·locació.

L'advocat el Sr. Cortés del Col·lectiu Ronda que du el cas, ha assenyalat que aquest reconeixement de l'INSS amb un treballador: "causarà un precedent i que ara caldrà que l'Administració sigui coherent"². El nombre de persones afectades a curt i mig termini pot ser molt superior al que és actualment (8 expedients en procés) ja que els expedients mostren la presència d'amiant a les instal·lacions.

El principal objectiu d'aquest treball es donar a conèixer els perills de l'amiant i la manca de mesures de protecció que van patir els nostres avis i familiars amb la conseqüent malaltia i posteriorment molts d'ells amb la seva mort relacionats amb el treball de la fàbrica Uralita.

Amb els anys la ciència i la medicina s'han aliat per portar a terme diferents estudis mèdics.

¹ Reconocida la incapacidad permanente por amianto a un jubilado del metro de Barcelona, (11 Diciembre 2019). El Periódico. Europa Press. <https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20191211/incapacidad-metro-trabajador-amiando-barcelona-7770612>

² Reconocida la incapacidad permanente por amianto a un jubilado del metro de Barcelona., (11 Diciembre 2019). El Periódico.Europa Pres <https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20191211/incapacidad-metro-trabajador-amiando-barcelona-7770612>

Un d'aquests estudis coordinat pel pneumòleg el doctor Tarrés, que va posar en marxa un registre online de reconeixement i seguiment dels treballadors de l'empresa URALITA S.A. amb antecedents de contacte amb l'asbest que completa el Registre Nacional de Mesotelioma. Punt que es detallarà més àmpliament en l'apartat de malalties causades per l'amiant.

4. ORIGEN DE L'ASBEST

Cal iniciar aquest apartat definint el nom derivat de l'asbest segons ens ho indica l'Institut Nacional del Càncer. El nom prové de sis minerals d'origen natural, que són fibres resistents al foc, a les substàncies químiques i no són conductores d'electricitat, per tant el terme d'asbestos es refereix a una textura no a un mineral en concret. S'adjunta en l'annex d'aquest treball la imatge dels sis minerals.

Els arqueòlegs van descobrir les primeres fibres d'asbest a l'Edat de Pedra, ja fa uns 750.000 anys. Al voltant de l'any 4.000 abans de crist, les fibres d'asbest s'utilitzaven per metxes en làmpades i espelmes³.

Es defineixen com a fibres aquelles partícules d'una longitud major de 5 micròmetres i diàmetre menor de 3 micròmetres, amb una relació longitud/diàmetre major o igual a 3⁴.

L'origen d'una paraula grega (asbestos) que vol dir “indestructible”, com va denominar Plini, en referència a unes fibres minerals que es podien teixir per formar un llenç resistent al foc⁵.

³ Historia del Amianto. Asesoramiento y retirada del amianto en España. Gestión del amianto. <https://gestiondelamianto.com/guias-uralita-asbestos/>

⁴ Callejas M. (2001).Guía para los trabajadores de amianto UGT. Instituto nacional de medicina y salud en el Trabajo. Comisión Ejecutiva Confederal de UGT. saludlaboral.ugt.cyl.es/archivos/amianto/guia-para-los-trabajadores-del-amianto.pdf.

⁵ Regueiro M.,y González-Barros.(2008). El amianto: Mineralogía del riesgo. Revista: Demolición & Reciclaje nº24. <https://www.ucm.es/data/cont/media/www/pag-15564/Amianto%20y%20asbestos%20-%20Manuel%20Regueiro.pdf>

A Espanya la paraula amiant és utilitzada per descriure diversos minerals fibrosos utilitzats en la indústria. El terme, que significa “sense taca” fou batejat per Discòrdies per descobrir uns minerals fibrosos de tonalitats clares⁶.

L’asbest és un mineral produït de manera natural en tots els continents del món.

Els minerals d’asbestosi es divideixen en 2 grups principals que són; l’asbestosi serpentina i l’asbestosi amfibòlic, aquesta última té més dificultats per a ser utilitzada, a causa que les seves fibres són rectes i això fa que siguin més trencadisses⁷.

Les característiques principals d’aquest grup de minerals són:

- ❖ La seva força tensora que permet barrejar-se amb aigua, ciment, asfalt i plàstics.
- ❖ Estabilitat a la fricció (frens, embragatge).
- ❖ Resistència a la calor (aïllament, ignífug) per el què s’ha utilitzat en edificis, trens, forns, etcètera.
- ❖ Resistència química (àcids)
- ❖ Resistència biològica (no es degrada per bacteries, fongs o virus)
- ❖ Absorció del so (per el seu gran volum intern)

La major part de l’asbestosi comercial (98%), és un mineral de color blanc denominat crisòlit, que pertany a un grup de silicats laminars o fil·losilicats anomenats serpentina⁸.

Els altres sis minerals comercials pertanyen al grup de silicats en cadena, però només l’amosita i la crocidolita tenen rellevància a escala mundial⁹. Per aquests motius i el seu baix cost, l’asbest s’ha expandit en moltes indústries i sectors.

4.1 El risc de les fibres

Els materials que contenen amiant amb la seva alteració, poden desprendre fibres d’asbest que degut a la seva lleugeresa, queden en suspensió en l’aire

⁶ Regueiro M.,y González-Barros (2008). El amianto: Mineralogía del riesgo. Revista: Demolición & Reciclaje nº24. <https://www.ucm.es/data/cont/media/www/pag-15564/Amianto%20y%20asbestos%20-%20Manuel%20Regueiro.pdf>

⁷ Abú-Shams k., Pascal I. (2005). “Características, propiedades, patogenicidad y Fuentes de exposición del asbesto”. *Anales Sis San Navarra* vol.28 pp7.

⁸ Regueiro M.,y González-Barros (2008). El amianto: Mineralogía del riesgo. Revista: Demolición & Reciclaje nº24. <https://www.ucm.es/data/cont/media/www/pag-15564/Amianto%20y%20asbestos%20-%20Manuel%20Regueiro.pdf>

⁹ Ibídem.

perllongadament¹⁰. No presenten cap risc si els seu suports no s'alteren, es trenquen o són danyats.

La quantitat d'asbest que pot estar exposat un treballador dependrà de:

- ❖ La concentració de fibres a l'aire
- ❖ La duració de l'exposició
- ❖ El ritme de la respiració del treballador (és de 11000 l d'aire al dia, al voltant de 15kg)¹¹.
- ❖ Les condicions climàtiques
- ❖ Si el treballador dur o no l'equip de protecció adient.
- ❖ Polvoritzats sobre paraments com aïllants o resistents al foc.
- ❖ Aïllaments de canonades, aïllaments de parets i sostres.
- ❖ Planxes aïllants en sostres i paviments
- ❖ En folres de frens i discos d'embragatge
- ❖ Ciment de segellat de canonades.

5. MALALTIES CAUSADES PER L'AMIANT

En aquesta fase s'observen i es diagnostiquen diverses malalties relacionades amb l'amiant o asbest que serviran per tenir un estudi de les patologies que pateixen els afectats amb els danys i perjudicis causats.

Segons l'Associació Internacional de la Seguretat Social (AISS), les malalties respiratòries no canceroses causades per l'amiant són:

5.1 Fibrosis pulmonar o asbestosis: Malaltia provocada per l'exposició considerada i d'una duració mitja o llarga a les fibres d'amiant. S'aprecia que entre el moment de l'exposició i l'aparició de l'afecció, el període de latència és generalment d'entre 10 i 20 anys ó més. Aquest període es pot escurçar si el nivell d'exposició és molt elevat o

¹⁰ Regueiro M., González-Barros., (2008). El amianto: Mineralogía del riesgo. Revista: Demolición & Reciclaje nº24. UCM. <https://www.ucm.es/data/cont/media/www/pag-15564/Amianto%20y%20asbestos%20-%20Manuel%20Regueiro.pdf>

¹¹ Ibídem.

augmenta en moments concrets¹². A conseqüència d'aquesta afectació el treballador pateix problemes respiratoris que poden evolucionar fins a transformar-se en una insuficiència respiratòria i cardíaca. Els pacients que pateixen l'asbestosi tenen més probabilitats de contraure un càncer de pulmó, risc que augmenta en cas de tabaquisme.

5.2 Lesions pleurals benignes: Les fibres d'amiant tenen una forta tendència a migrar del pulmó cap a la pleura originant així diferents tipus de lesions: paquipleuritis, pleuresies, fibrosis pleural difusa. La paquipleuritis consisteix en zones de fibrosis, d'eixamplament de la pleura, sovint calcificades¹³. Al contrari de l'asbestosi, aquestes plaques pleurals benignes generalment no provoquen altres problemes. Es detecten generalment mitjançant un examen radiològic i se les considera com una "prova d'exposició" a l'amiant. No suposen imminentment un risc de mesotelioma.

Els càncers produïts per exposició a l'amiant són:

5.3 Càncer de pulmó: Una exposició elevada i de llarga durada a les fibres d'amiant augmenta el risc de contraure un càncer de pulmó, fins i tot sense asbest. És evident que l'exposició a d'altres agents cancerígens, en concret al fum de la cigarreta, fa créixer aquest risc com succeeix també en el cas de l'asbest. Segons l'AISS per un mateix nivell d'exposició, els fumadors corren un risc deu vegades superior al dels no fumadors. El període de latència entre la seva exposició i detecció es comprèn entre un cicle de 15 a 30 ó 40 anys¹⁴. Avui en dia un malalt de càncer de pulmó pot curar-se, sobretot si el diagnòstic és precoç.

5.4 Mesotelioma pleural: És un càncer primitiu de la pleura. Aquest tumor particularment maligne és quasi específic de l'exposició a l'amiant. El període de latència en la que es declara l'afectació és d'entre 20 i 40 anys¹⁵. El mesotelioma pleural pot ser provocat per exposicions molt baixes i de curta durada. No existeix vincles amb el tabaquisme. Els principals símptomes són dolors toràcics, tos i problemes respiratoris.

¹² *La fibra asesina*, (2008). Barcelona. Col·lectiu Ronda. Ara Idees S.C.C.L, pàg. 15.

¹³ *La fibra asesina*, (2008). Barcelona. Col·lectiu Ronda. Ara Idees S.C.C.L, pàg.16.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *La fibra asesina*, (2008).Barcelona. Col·lectiu Ronda. Ara Idees S.C.C.L, pàg. 17.

5.5 Altres càncers: L'Institut Català de la Salut reconeix que cada vegada més hi ha indicis d'altres tipus de càncers com són; el càncer de laringe, reconegut com a malaltia professional a Europa, càncers digestius i càncers urogenitals que es detecten en persones que han tingut contacte amb l'amiant.

5.5.1 Malats passius: Existeix un altre tipus d'individus que sense manipular directament l'amiant, pateixen aquesta afectació. Poden ésser persones que formen part de la família, és a dir són membres de la família (muller, fills, avis, tiets, etcètera) de persones que han treballat amb l'asbest i que durant anys han dut aquestes fibres en el cabell o a la roba i les han portat a la seva llar¹⁶. Per tant les mestresses de casa podien ser una víctima perfecte d'aquesta malaltia, ja que una de les tasques principals és la de realitzar la bugada de tota la família.

Cal assenyalar que el municipi de Cerdanyola del Vallès presenta la major prevalença de càncer de pleura de tot el territori Espanyol a causa d'aquesta fibra.

Existeixen uns símptomes generalitzats per detectar l'asbestosi que pateixen els afectats¹⁷:

- ❖ Dificultat per empassar aliments
- ❖ Dolor intens al pit
- ❖ Mancança d'aire, ronquera, xiulet
- ❖ Pèrdua de gana i de pes
- ❖ Anèmia, cansament o esgotament
- ❖ Inflamació de la gola o de la cara
- ❖ Al tossir surt sang a la flegma¹⁸ que prové dels pulmons
- ❖ Tos persistent que empitjora amb el temps.

Factors que afecten el risc de presentar una malaltia relacionada amb l'asbest¹⁹:

- ❖ Dosis (volum d'amiant que ha estat exposat el treballador).

¹⁶ *La fibra asesina*, (2008). Barcelona. Col·lectiu Ronda. Ara Idees S.C.C.L, pàg.18.

¹⁷ ¿Cómo se detectan las enfermedades relacionadas con el asbesto?. Instituto Nacional del Cáncer. <https://www.cancer.gov/espanol/cancer/causas-prevencion/riesgo/sustancias/asbesto/hoja-informativa-asbesto>

¹⁸ Flegma: patologia, mucositat anormal del nas o de la boca procedent de les vies respiratòries. Enciclopèdia Catalana. <https://www.enciclopedia.cat/>

¹⁹ ¿Que factores afectan al riesgo de presentar una enfermedad relacionada con el asbesto?. Instituto Nacional del Cáncer. <https://www.cancer.gov/espanol/cancer/causas-prevencion/riesgo/sustancias/asbesto/hoja-informativa-asbesto>

- ❖ Duració (quant temps ha estat exposat).
- ❖ Mida, forma y composició química de les fibres de l'asbest.
- ❖ Font de l'exposició
- ❖ Factors personals de risc i factors genètics.

5.6 LA MALALTIA A L'EMPRESA URALITA

En aquest punt del treball s'ha de citar la investigació del Doctor Tarrés amb el seu estudi. El facultatiu va arribar a la població de Cerdanyola del Vallès (Barcelona) l'any 1972 recent llicenciat de Medicina i es va fer càrrec del servei d'urgències de l'Ajuntament i més tard l'atenció primària del mateix municipi. També va iniciar la seva residència en el servei de pneumologia a l'Hospital de Sant Pau, on va detectar els primers casos de treballadors de l'empresa URALITA S.A. del municipi de Cerdanyola del Vallès (Barcelona) afectats de diferents patologies respiratòries a conseqüència de la inhalació de fibres d'amiant. (PRA)²⁰.

Aquest estudi empíric i retroactiu, va revisar i validar els casos diagnosticats a la zona afectada des de 1970 fins al 2006 s'han registrat 1.131 pacients amb patologies per amiant, classificant els casos en factors laborals de convivència o ambientals²¹. Aquest programa va activar a tots els coordinadors de la zona, amb una xarxa de 20 ambulatoris en 12 municipis de l'àrea afectada per la fàbrica URALITA S.A., com és el cas de Ripollet. Es van detectar més de 95 casos a l'any de malalties relacionades amb l'amiant per milió d'habitants, tenint en compte que les xifres en una zona no contaminada és de 10 casos a l'any²².

Segons Tarrés, a més a més de la mesotelioma pleural i del càncer de pulmó, l'amiant s'associa també a tumors de laringe, ovari i testicles. De fet un dels Jutges s'ha pronunciat en una de les sentències i reconeix per primera vegada que el càncer d'esòfag com a

²⁰ Tarrés J. y otros. (2008). Enfermedad por amianto en una población próxima a una fábrica de cibrocemento. PRA: Patologías relacionadas con el amianto. <http://www.archbronconeumol.org/>

²¹ Mouzo J. (15 de Abril de 2019). Los neumólogos alertan de los pocos diagnósticos de cáncer por amianto". El País. https://elpais.com/ccaa/2019/04/14/catalunya/1555254747_850185.html

²² La exposición al amianto multiplica por 47 la posibilidad de desarrollar un cáncer letal. (2010). Sociedad Española de Neumología y Cirugía Torácica. <http://www.medicosypacientes.com/articulo/la-exposici%C3%B3n-al-amianto-multiplica-por-47-la-posibilidad-de-desarrollar-un-c%C3%A1ncer-letal>

malaltia laboral per exposició a l'amiant²³. Tarrés assegura que: “Sense Uralita, hauríem tingut 160 casos i estaríem dins la mitjana nacional, així que l'empresa és la responsable del 82% “²⁴. Així doncs, ***viure a les rodalies de la fàbrica multiplica la possibilitat de desenvolupar un càncer de pulmó letal, concretament un 47% de possibilitats(dades recuperades, 18/02/2010)***²⁵.

Afirma Tarrés que l'any 2018 hi ha registrats 400 pacients en observació per afeccions vinculades a l'amiant en els municipis propers amb l'Hospital Parc Taulí de Sabadell com a referència. D'aquests pacients, afirma que al voltant d'un de cada quatre casos nous són veïns de la població (Cerdanyola-Ripollet) i que no van tenir relació laboral amb l'empresa²⁶.

Desgraciadament els casos continuaran creixent a un ritme accelerat perquè la malaltia es pot manifestar fins a 20 anys més tard. ***El facultatiu espera que entre els anys 2020 i 2023 s'assoleixi 55-60 diagnòstics per any a Cerdanyola i rodalies.” De 302 pacients examinats, la mitjana d'esperança de vida és d'uns 11 mesos***²⁷.

6. ÚS DE L'AMIANT

A Espanya no existeixen guies oficials de l'ús de l'amiant. En el passat s'empraven en l'isolament (aïllament) i la indústria tèxtil. A l'any 1998 es van consumir 20.000 Tm. I 15.000 en 2000²⁸. Segons la companyia Uralita la fabricació de tubs d'amiant-ciment correspon a dos cops i mig la circumferència de la terra al 1966. Segons el mètode TVE

²³ Mouzo J. (2019). Los neumólogos alertan de los pocos diagnósticos de cáncer por amianto. El País. https://elpais.com/ccaa/2019/04/14/catalunya/1555254747_850185.html

²⁴ Ribalaygue J. (2 de Abril de 2018). Uralita causa aún 15 cánceres mortales por amianto al año. El mundo. <https://www.elmundo.es/cataluna/2018/04/02/5ac175dde5fdea645a8b45e8.html>

²⁵ La exposición al amianto multiplica por 47 la posibilidad de desarrollar un cáncer letal, (2010), Sociedad Española de Neumología y Cirugía Torácica. Medicos y pacientes. <http://www.medicosypacientes.com/articulo/la-exposici%C3%B3n-al-amianto-multiplica-por-47-la-posibilidad-de-desarrollar-un-c%C3%A1ncer-letal>

²⁶ Ribalaygue J. (2 de Abril de 2018). Uralita causa aún 15 cánceres mortales por amianto al año. El mundo. <https://www.elmundo.es/cataluna/2018/04/02/5ac175dde5fdea645a8b45e8.html>

²⁷ Ibidem.

²⁸ Callejas M.,(2001). Guia para los trabajadores de amianto UGT. Instituto nacional de medicina y salud en el Trabajo. Comisión Ejecutiva Confederal de UGT. saludlaboral.ugtcyl.es/archivos/amianto/guia-para-los-trabajadores-del-amianto.pdf.

que es basa en Tossavainen, Virta juntament amb un mètode geomètric. El primer formula la hipòtesi que, per cada 130 tones d'amiant consumit en un estat hi ha un mesotelioma²⁹.

L'autor proporciona les dades de consum des de 1900, producció de tots els països del món, en base a la USGS (Servei Geològic d'EEUU) i un mètode geomètric que serveix per calcular superfícies iguals³⁰. Gràfics de l'estudi exposats en l'apartat annex.

A nivell Europeu l'ús de l'amiant es detecta que totes les varietats d'amiant són agents cancerígens de classe 1, és a dir queda constatat que provoquen càncer en l'ésser humà. La Directiva Europea sobre la protecció dels treballadors contra l'amiant (2003/18/CE) exigeix que l'exposició del treballador es mantingui per sota de 0,1 fibres/cm³ per a tots els tipus d'amiant³¹.

El consum anual d'amiant a Europa ha sofert importants oscil·lacions al llarg del segle XX. El consum va augmentar ràpidament entre 1950 i 1980, a partir d'aquí va iniciar-se una davallada a conseqüència de les prohibicions o restriccions del seu ús³². L'any 2005 va entrar en vigor la total prohibició de la comercialització i ús de productes que continguessin amiant. Es detecten diferències importants entre els Estats membres de la UE, atès que alguns d'ells van reduir el consum d'amiant a partir del 1980, encara que d'altres van seguir utilitzant-lo fins a la fi del segle XX. Vegeu taula a l'annex.

6.1 NORMATIVA DE L'AMIANT A NIVELL EUROPEU

La Unió Europea va publicar la seva primera directiva l'any 1983, sobre la protecció dels treballadors contra els riscos relacionats amb l'exposició de l'amiant.

²⁹ Puche P. Cárcoba A., (2019). Amianto en el metro de Barcelona: una gestión que puede llevar buen camino. Revista: Sin permiso. <http://www.sinpermiso.info/textos/la-memoria-historica-del-amianto-cuantas-fueron-y-cuantas-seran-las-victimas>

³⁰ Puche P. Cárcoba A. (2019). Amianto en el metro de Barcelona: una gestión que puede llevar buen camino". Revista: Sin permiso. <http://www.sinpermiso.info/textos/la-memoria-historica-del-amianto-cuantas-fueron-y-cuantas-seran-las-victimas>

³¹ Diario Oficial de la Unión Europea (2003 Abril). Directiva 2003/18/CE del Parlamento Europeo. Consejo sobre la protección de los trabajadores contra los riesgos relacionados con la exposición al amianto durante el Trabajo. <https://www.boe.es/doue/2003/097/L00048-00052.pdf>

³² Comisión Europea (2003). Guia de buenas prácticas. www.wistas.net

Aquesta Directiva 83/477/CEE aprovada pel Consell el 19 de setembre de 1983, (segona Directiva particular amb arranament a l'article 8 de la Directiva 80/1107/CEE)³³.

Prèviament, el 27 de juliol de 1976 el Tractat Constitutiu de la Comunitat Europea, Directiva 76/769/CEE del Consell, fa esment sobre les disposicions legals, reglamentaries i administratives dels Estats membres que limiten la comercialització i l'ús de determinades substàncies i preparats perillosos (amiant)³⁴.

La directiva Europea derogada és la següent:

- 83/477/CEE del Consell
- 91/382 CEE del Consell
- 98/24/CE del Consell
- 2003/ 18/CE del Parlament Europeu i del Consell
- 2007/30/CE del Parlament Europeu i del Consell

Directiva 2009/148/CE del Parlament Europeu i del Consell 30 de novembre del 2009 sobre la protecció dels treballadors contra els riscos relacionats amb l'exposició a l'amiant³⁵.

Aprovació del Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre “erradicar l'amiant a la UE” (2015/C251/03).

- Reglament (UE)2016 de la Comissió 22 de juny de 2016 que modifica, pel que respecta a les fibres d'amiant (crisòlit), l'annex XVII del Reglament (CE) nº 1907/2006 del Parlament Europeu i del Consell, relatiu al registre, l'avaluació, l'autorització i la restricció de les substàncies i barreges químiques³⁶.

³³ Diario Oficial de la Unión Europea, Directiva 2009/148/CE del Parlamento Europeo y del Consejo de 30 de noviembre de 2009 sobre la protección de los trabajadores contra los riesgos relacionados con la exposición al amianto. <https://www.boe.es/doue/2009/330/L00028-00036.pdf>

³⁴ DIRECTIVA 1999/77/CE DE LA COMISIÓN (26 de julio 1999). Por la que se adapta al progreso técnico por sexta vez el anexo I de la Directiva 76/769/CEE del Consejo relativa a la aproximación de las disposiciones legales, reglamentarias y administrativas de los Estados miembros que limitan la comercialización y el uso de determinadas sustancias y preparados peligrosos(amianto). Diario Oficial de las Comunidades Europea. <https://www.boe.es/doue/1999/207/L00018-00020.pdf>

³⁵ DIRECTIVA 2009/148/CE del Parlamento Europeo y del Consejo (30 noviembre 2009). Diario Oficial de las Comunidades Europeas. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/es/TXT>

³⁶ REGLAMENTO (UE) 2016/1005 DE LA COMISIÓN (22 de junio 2016). Modifica, por lo que respecta a las fibras de amianto (crisólito), el anexo XVII del Reglamento (CE) no 1907/2006 del Parlamento Europeo y del Consejo, relativo al registro, la evaluación, la autorización y la restricción de las sustancias y mezclas químicas.. Diario Oficial de la Unión Europea. <https://www.boe.es/doue/2016/165/L00004-00007.pdf>

6.2 NORMATIVA I MARC LEGAL DE L'AMIANTE A NIVELL ESPANYOL

En el territori Espanyol la primera Llei que trobem és l'Ordre 31 de gener 1940, s'aprova el Reglament General de Seguretat i Higiene en el Treball (BOE 28/02/1940), contenen normes sobre el treball en ambients polsosos. Aquest reglament és el més exposat per l'empresa Uralita amb els procediments jurídics.

Seguidament es cita l'Ordre 7 de març a l'any 1941, la qual es dicten normes per a la prevenció i la indemnització de la silicosis com a malaltia professional (BOE 18/03/1941), afectava aquelles indústries en que es desprèn pols mineral o metàl·lic.

En els següents anys s'aprova el Decret de 10 gener 1947, que deroga en part l'Ordre 7 de març 1941, s'inclou directa i expressament l'asbest. S'observa que 10 anys més tard apareix el Decret de 26 juliol 1957, que inclou activitats prohibides relacionades amb l'asbest, és a dir queda prohibida l'extracció, treball i molta.

S'inclou com a malaltia professional l'asbestosi per extracció, preparació manipulació de l'amiant o substàncies que les continguin en el Decret 792/1961 13 abril (malalties professionals obra de grans invàlids i orfes de difunts per accident de treball o malaltia professional BOE 30/05/1961). Fabricació o reparació de teixits d'amiant, fabricació de guarnicions per a frens, material aïllant d'amiant o productes de fibrociment. En el mateix any també s'aprova el Decret 2414/1961, 30 novembre (BOE 07/12/1961) el reglament d'activitats insalubres, nocives i perilloses, establint una concentració màxima permesa.

L'Orde de 12 gener 1963 (BOE 13/03/1963) dictada per donar compliment al art.17 del Decret 792/1961 13 abril i l'art. 39 del Reglament 9 de maig 1962, on es concentren normes sobre l'asbest i els reconeixements mèdics previs.

S'estableix l'obligació de l'empresari, en aplicar les mesures necessàries que puguin afectar a la vida, integritat i salut dels treballadors al servei de l'empresa estipulat en l'Ordre 9 de març 1971, per la que s'aprova l'Ordenança General de Seguretat i Higiene en el Treball (BOE 16 I 17/03/1971. Han de passar forces anys abans no aparegui la següent normativa, concretament l'Ordre Ministerial del 7 de desembre de l'any 2001, que va traslladar la Directiva 1999/77/CE va establir que a partir del 14 de juny del 2002, l'amiant en totes les seves varietats quedava prohibida la seva comercialització a nivell

estatal i tampoc cap producte que contingui la seva composició a partir del 14 de desembre del 2002³⁷.

Així doncs, cap procés industrial pot utilitzar amiant com a matèria prima i tampoc es pot vendre ni adquirir productes amb amiant des del 14 de juny del 2002.

La segona directiva, 91/382/CEE, modifica articles del reglament i estableix normes complementàries. La tercera directiva, 2003/18/CE, obliga a readaptar la legislació espanyola.

En l'actualitat el Reial Decret 396/2006, del 31 de març, pel qual s'estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut aplicables als treballs amb risc d'exposició a l'amiant³⁸, es procedeix a la derogació de tota la normativa prèvia en l'àmbit Espanyol. Tanmateix aquest Reial Decret fixa com a base les diferents directives europees anteriorment mencionades que a dia d'avui no han estat modificades.

Cal fer esment de l'absència de formació reglada, més enllà dels continguts mínims establerts en l'article 13 del R. D. 396/2006, determinant la duració i contingut formatiu en funció dels diferents oficis i treballs.

A part de la determinació del Valor Límit Ambiental fixat a Espanya en 0,1fibres/cm³, no existeixen disposicions que determinin un nombre mínim de mostreigs per l'avaluació de les zones i llocs de treball, ni mostreigs a l'execució de treballs sobre el desmantellament de l'amiant, ni tampoc mostreigs per a la determinació de l'índex de descontaminació més enllà de la norma MTA 051/A04 publicada per L' INSHT³⁹.

³⁷ Orden de 7 de diciembre de 2001 por la que, se modifica el anexo I del Real Decreto 1406/1989, de 10 de noviembre por el que se imponen limitaciones a la comercialización y al uso de ciertas sustancias y Preparados peligrosos. [https://www.boe.es/eli/es/o/2001/12/07/\(1\)](https://www.boe.es/eli/es/o/2001/12/07/(1))

³⁸ Real Decreto 396/2006 de 31 de marzo, establece las disposiciones mínimas de seguridad y salud aplicables a los trabajos con riesgo de exposición al amianto (2006). <https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-6474-consolidado.pdf>

³⁹ Martínez Villamarín R. (2017). Amianto. Introducción, marco legal y evolución normativa. Revista: Aforos núm.112 editada por CITOPIC. <http://www.eurocontrol.es/uncategorized/amianto-introduccion-marco-legal-y-evolucion-normativa/>

7. CONTEXT HISTÒRIC DE L'EMPRESA URALITA

Ens situem a l'inici del segle XX on es va instal·lar al municipi de Cerdanyola del Vallès, a l'any 1907 la fàbrica “Manufactures Roviralta” que treballava amb cartró pedra. Els germans Roviralta procedien d'una família barcelonina on el pare regentava una botiga de queviures.

Durant els seus anys com estudiant en Josep Maria Roviralta, va dur una activitat molt fructífera en l'àmbit literari i artístic. Va participar activament en els cercles modernistes barcelonins, va escriure un llibre de poesia anomenat “Boires baixes”, va editar la revista setmanal “Luz”⁴⁰ (vegeu l'annex) a finals del segle, fins i tot va col·laborar amb artistes de l'època com l'escultor Josep Viladomat. Però els 21 anys va morir el seu pare i va tenir que deixar de banda la seva carrera literària i bohèmia i emprendre un projecte empresarial.

En Josep M^a va ser el fundador, atès que havia cursat la carrera d'enginyer industrial i més tard es va traslladar a Suïssa on va descobrir l'amiant. Va ser l'impulsor d'introduir un sistema de fabricació propi de la indústria paperera que provenia de l'Europa Central. Aquest procés es basava en incorporar l'amiant com a matèria primera per a la fabricació derivada de la construcció, aquesta era una barreja de ciment i amiant, anomenada fibrociment⁴¹.

El febrer de 1903 en Manel i en Josep Maria van crear l'empresa Roviralta i Companyia Societat Comendatària. No fou fins el 1907 que van obtenir la totalitat de la patent per elaborar el fibrociment, que provenia del jaciment de Bazhenov cims Urales a Rússia⁴². Tanmateix en Josep Maria va impulsar l'associació de fabricants compradors d'amiant amb la finalitat d'assegurar-ne l'abastiment de la matèria prima. A l'any 1911 hi ha constància de les primeres queixes motivades per la contaminació de les aigües residuals. Per aquest motiu l'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès va concedir realitzar una fossa per a què circulés l'aigua del clavegueram de la fàbrica.

⁴⁰ Arxiu de Revistes Catalanes Antiques (1897-1898). Revista Luz.

https://arca.bnc.cat/arcabib_pro/es/consulta/registro.do?id=2064

⁴¹ Història de la fàbrica d'Uralita.(10 de desembre de 2014). Associació d'afectats per l'Amiant. <http://cerdanyolainforma.com/2014/12/10/historia-de-la-fabrica-duralita/>

⁴² Regueiro M., González-Barros.(2008). El amianto: Mineralogía del riesgo. Revista: Demolición & Reciclaje n°24. UCM. <https://www.ucm.es/data/cont/media/www/pag-15564/Amianto%20y%20asbestos%20-%20Manuel%20Regueiro.pdf>

Els següents anys, la fàbrica va viure una ampliació i creixement seguint el traçat de la carretera de Barcelona a Sabadell⁴³.

El propietari va implementar l'any 1915 mesures, noves aplicacions per els seus productes, amb la creació i recerca d'una xarxa comercial a nivell nacional que es va consolidar. Juntament en aquesta dècada s'estableix a Cerdanyola l'arribada massiva de població migrant procedent principalment de Murcia i d'Almeria. L'empresa Uralita va passar de 350 obrers l'any 1925 a 700 l'any 1930⁴⁴ un pic molt important d'obers, dels quals molts d'ells en el període de la República van ser afiliats del sindicat anarquista.

Amb la dictadura de Franco (1943-1975) i l'aïllament internacional del seu règim, el proveïment de matèria primera resultava una tasca molt complicada. En aquella època els Roviralta van ser malvistos per la dictadura i acusats de maçons i col·laboracionistes de la República. Amb aquesta tessitura i context, no els hi va quedar més remei que malvendre l'empresa al financer Joan March i Ordinas (1880-1962) que havia mantingut econòmicament la campanya militar de Franco. Aquest disposava d'una flota de vaixells mercants i de contactes internacionals amb els quals podia aconseguir l'amiant. Així doncs, desapareixia l'emblemàtic fundador amb ànima d'artista que havia donat feina a tants immigrants i gent obrera que havia fet seva l'empresa. A partir d'aleshores naixia un nou tipus d'empresari, especulador, financer i armador.

La legislació Espanyola vigent en aquella època es fonamentava sobre el reglament de: “actividades Molestas, Insalubres, Nocivas y Peligrosas del BOE del 7 de diciembre del 1961”⁴⁵. Es fixada per ACGIH una concentració màxima d'amiant en l'interior d'explotacions industrials de 175 partícules per centímetre cúbic, vàrem basats en estudis realitzats l'any 1938⁴⁶.

La fibra de l'amiant finalment va resultar ser una eina letal per a la salut pulmonar dels seus treballadors, familiars, veïns de l'empresa i del municipi, juntament amb les poblacions pròximes.

⁴³ Història de la fàbrica d'Uralita.(10 de desembre de 2014). Associació d'afectats per l'Amiant. <http://cerdanyolainforma.com/2014/12/10/historia-de-la-fabrica-duralita/>

⁴⁴ Ibídem.

⁴⁵ Centro de Estudios y Documentación Socialista, (1978). “*El amianto mata*”. Barcelona. Iniciativas Editoriales, pág. 100.

⁴⁶ Centro de Estudios y Documentación Socialista, (1978).“ *El amianto mata*”. ACGIH (American Conference of Governmental Industrial Hygienists). Barcelona, Iniciativas Editoriales, pág. 100.

Les primeres regulacions sobre malalties pulmonars degudes a la pols de l'amiant, es remunten a l'any 1935 amb la creació del Consorci del Plom⁴⁷. Més endavant, concretament a l'any 1944 es constitueixen els Comitès d'Higiene i Seguretat en el treball, amb el principal objectiu del control de l'aplicació de la correcta legislació. Durant els anys cinquanta, la malaltia encara era desconeguda per a la majoria de treballadors i de la població. En aquesta època es procedeix a l'abocament de runes de fibrociment per arreglar carrers i camins enfangats. Avui en dia arrel de la mala pavimentació, les vies urbanes i camins encara existeixen fibres d'amiant que han quedat soterrades.

Els anys 70 va esclatar l'afectació i dolències dels treballadors de la fàbrica Uralita, aquests van ser sotmesos a revisions i proves mèdiques, alguns van ser diagnosticats i d'altres no. Els serveis mèdics d'aquella època tractaven d'emascarar la situació de la malaltia a l'empresa.

L'any 1986 es va crear un registre oficial anomenat RERA (Registre d'empreses amb Risc d'amiant), per regular les empreses que estaven en contacte amb l'amiant, aquestes es registraven de forma voluntària⁴⁸. Però aquest registre era de caràcter administratiu, és a dir no tenia una validesa ferma pel que fa a l'àmbit jurídic.

Arriba la darrera etapa de la fàbrica Uralita, les últimes màquines de plaques d'amiant i fibrociment van ser aturades definitivament el 31 de març de 1997, amb aquest fet finalitza i desapareix definitivament la fabricació d'amiant a Cerdanyola del Vallès. Uns anys més tard concretament al 2002 es prohibeix totalment l'ús de l'amiant al territori Espanyol.

Actualment Coemac (Corporació de Materials de construcció) és la firma que canalitza l'antiga Uralita controlada per la família Serratosa ha sol·licitat concurs de creditors. Aquesta situació s'ha produït davant la impossibilitat de generar la suficient liquiditat

⁴⁷ Centro de Estudios y Documentación Socialista. (1978). “ *El amianto mata*”. Barcelona. Iniciativas Editoriales, pág.98.

⁴⁸ Chulvi B., (2010). Uralita era tan poderosa en Cerdanyola que los enfermos por amianto eran vistos como una amenaza para el sustento familiar. Revista de Salud Laboral de ISTAS-CCOO nº 48. <https://porexperiencia.com/entrevista/uralita-era-tan-poderosa-en-cerdanyola-que-los-enfermos-por-amianto-eran-vistos-como-una>

per fer front a les reclamacions judicials derivades de la fabricació de fibrociment amb amiant.⁴⁹.

8. JURISPRUDÈNCIA

En aquesta fase es procedeix a realitzar l'anàlisi de diverses sentències relacionades amb l'empresa Uralita. El procediment jurídic més nombrós el trobem en l'àmbit social.

8.1 Àmbit Social.

Sentència STSJ CAT 6919/2002:

Antecedents de fet:

El causant va prestar serveis a l'empresa Uralita S.A., en el període de 19 setembre de 1950 fins el 28 de juny de 1977, el treballador ostentava la categoria de verificador i prestava serveis en la línia de tubs. Al juny del 1978 se li va concedir la situació d'invalidesa en grau d'absoluta, derivada de malaltia professional per estar en contacte amb l'asbest.

L'any 1957 el Sr. Emilio treballador de la fàbrica fou diagnosticat de pleuritis esquerra i va estar ingressat en un sanatori per compte de l'empresa en situació de llarga afectació. L'any 1958 es va tornar a incorporar a les tasques laborals de l'empresa amb informes mèdics de l'empresa favorables que avalaven la decisió. El treballador anys més tard va patir episodis de bronquitis.

A partir de l'any 1977 l'empresa demandada estableix un conjunt de mesures preventives per reduir i eliminar els riscos derivats de l'exposició a l'amiant. S'adopta una concentració màxima permesa de 2 fibres per centímetre cúbic en dates en que encara no existia una norma que limités l'exposició.

⁴⁹ Concurso de acreedores tres entar en quiebra. (2020). Coemac Antigua Uralita, Comisión Nacional del Mercado de valores. El confidencial.com

Fonaments de dret:

La Sra. Assumpció vídua del treballador, reclama a l'empresa URALITA S.A., es condemna aquesta última a que aboni la quantia de 3.354.464 pessetes en concepte d'indemnització que busca la reparació integral dels danys i perjudicis ocasionats.

El Tribunal Central de treball descartava una relació de causalitat entre la conducta empresarial en l'examen mèdic i el resultat de la malaltia ja que els medis d'exploració legals eren ineficaços i defectuosos.

La Sala al·lega que la responsabilitat per els danys derivats d'accident de treball que es reclama no és suficient l'existència d'una infracció en matèria de seguretat i d'higiene imputable a l'empresa. Cal a més a més, el reconeixement de la indemnització esmentada entre l'acció infractora i el dany causat existeixi una connexió de causa efecte. Tanmateix s'afegeix que l'empresari va complir les exigències legals d'higiene i seguretat laborals i no va tenir una conducta que augmentés el risc del propi treballador.

Es desestima el recurs de suplicació interposat per la vídua i s'estima el recurs de suplicació de l'empresa URALITA S.A. contra la sentència dictada en el Jutjat de lo Social núm.3 de Barcelona, que finalment absolt a l'empresa. Vegeu a tal efecte⁵⁰.

Anàlisi sentència 6919/2002: Les revisions mèdiques que realitzava l'empresa de caràcter semestral o anual es presenten com un factor que pogués provocar el dany produït, és a dir aquests danys s'haurien produït igualment derivats dels nivells d'exposició a l'amiant autoritzats legalment.

El criteri de la Sala sobre la responsabilitat per els danys derivats d'accident de treball que es reclama per danys i perjudicis, no és suficient a l'existència d'una infracció en matèria de seguretat i d'higiene. Cal a més a més, entre l'acció infractora i el dany causat existeixi una connexió de causa efecte.

⁵⁰ Tribunal Superior de Justicia de Cataluña, (Sala de lo Social) Sentencia núm. 6919/2002 de 29 Octubre.

Sentència STSJ CAT 5048/2014:

Aquest procés jurídic que tot seguidament analitzarem és una de les primeres morts d'un treballador de l'empresa Uralita, en què l'operari i els seus hereus van iniciar el procediment jurídic.

Antecedents de fet:

El Sr. Abilio havia prestat serveis a l'empresa URALITA SA des del dia 9 d'octubre de l'any 1949 fins el dia 2 d'octubre del 1970 amb categoria professional d'especialista. Fumava tres paquets de tabac diàriament. Diagnòstic mèdic; invasió per carcinoma, mesotelioma pleural. La seva muller va ser beneficiària de la pensió de viudetat amb ocasió de la defunció del seu marit per contingències comuns.

Fonaments de dret:

El recurrent sol·licita la revisió del fet provat amb la finalitat que s'afegeixi a la causa de la defunció del Sr. Abilio mesotelioma pleural i que consta en l'historial mèdic de l'Hospital de la Vall d'Hebron. Així com, afegir la llarga exposició laboral a l'amiant que va patir el difunt.

Es denuncia la infracció de l'art.116 del Text Refós de la Llei General de la Seguretat Social, aprovat per el Reial Decret Legislatiu 1/1994, 20 de juny i desenvolupat per el llistat de malalties professionals, aprovat per el Reial Decret 1299/2006, 10 de novembre. En base aquesta normativa s'entén per el recurrent que degut a les patologies que consten en el llistat de malalties professionals i degut a la llarga exposició laboral a l'amiant (22 anys), tant la mesotelioma pleural maligna com el càncer bronquial de pulmó són malalties professionals, encara que concorre el factor addicional del tabaquisme.

La sala declara la relació de causalitat, al detectar que l'afectació està inclosa en el vigent reglament de malalties professionals. Tanmateix conclou la sentència que el carcinoma, va provocar la mort del marit de l'actora què té el seu origen a l'exposició de l'asbest.

S'estima el recurs de suplicació interposat per la representació de la lletrada, en qualitat dels hereus, davant de la sentència 14 d'octubre del 2013 del Jutjat de lo Social nº 15 de Barcelona en les actuacions 296/2012, promoguts a instància contra l'Institut Nacional de la Seguretat Social, la Tresoreria General de la Seguretat Social, URALITA S.A. i Mutua Intercomarcal, sobre contingències. Els demandants tenen dret a la percepció

conforme a la base reguladora de **1.763,91€** del 14/07/2011 fins el 10/02/2012, així com el dret a percebre un tant alçat equivalent a sis mensualitats de dita base reguladora per un import total de **10.586,46 euros**, dels que n'és responsable l'entitat Gestora INSS i TGSS. Vegis a tal efecte⁵¹.

Anàlisi sentència 5048/2014: Uralita per la seva banda, exposa que el treballador fumava tres paquets diaris de tabac. Per altra banda, la Sala conclou que existeix relació de causalitat, ja que la causa-efecte estan derivades de l'afectació (mesotelioma pleural) que el treballador va contraure amb la seva prestació laboral a la fàbrica i que aquesta està enquadrada en el llistat de malalties professionals.

Sentència STS 5119/2014: Tribunal Suprem Sala de lo Social Secció 1ª.

Antecedents de fet:

El dia 20 de març de 2013 la Sala de lo Social del TSJ de Catalunya, va dictar sentència en virtut del recurs de suplicació nº6601/2012 interposat contra la sentència del Jutjat de lo Social nº1 de Barcelona, contra l'INSS, la Tresoreria General de la Seguretat Social i la Sra. Maite, vídua del treballador el Sr. Norberto, sobre recàrrec de prestacions per falta de mesures de seguretat.

El Sr. Norberto va néixer l'any 1936 i va morir el 3 de desembre de 1999, va prestar serveis a l'empresa URALITA S.A. des de el 13 de març de 1962 fins el 7 d'abril de 1962 en el centre de treball de Cerdanyola del Vallès. Per resolució del 3 de febrer de 1998 de L'INSS, es va declarar al treballador en situació d'Incapacitat Permanent en grau d'absoluta, derivada de malaltia comú, per presentar mesotelioma maligne tipus mixta. La seva vídua va sol·licitar en data 25 de novembre de 2008, que se li havia reconegut a l'any 2000, i que aquesta es declarés malaltia professional.

⁵¹ Tribunal Superior Justicia de Cataluña (Sala de lo Social) Sentencia núm. 5048/2014, rec. I 101/2014.

Es condemna a l'empresa URALITA S.A., mitjançant el Jutjat de lo Social núm. 3 de Sabadell, amb data 27 de gener 2011 a l'abonament de la vídua i dels fills del treballador Norberto, la quantitat total de **128.801,69€** per indemnització de danys i perjudicis derivats de malaltia professional d'asbest que va contraure a l'empresa. La sentència no és ferma, ja que es va interposar recurs de suplicació amb la següent resolució: "Es desestima la demanda interposada per l'empresa URALITA S.A. contra l'INSS, la TGSS i la Sra. Maite viuda del treballador, d'absoldre als codamandats de les pretensions"⁵².

Fonaments de dret:

El treballador causant durant la prestació de serveis per l'empresa URALITA S.A. dedicada a la fabricació de material de fibrociment i sense constància del lloc de treball desenvolupat, s'acredita que va estar exposat a l'acció de l'amiant. No consta en el llibre de Registre de vigilància mèdica dels treballadors de l'empresa, i tampoc existeix cap informe mèdic de proves relacionades amb risc a l'exposició a l'amiant.

Es ratifica la resolució administrativa jurisdiccionalment impugnada en la que s'imposa a l'empresa URALITA S.A. el recàrrec del 50% article 123LGSS, en base de la infracció per falta de mesures de seguretat que van derivar a la malaltia professional del treballador el Sr. Norberto.

Com ja s'ha fet menció, la sentència recorreguda no consta el lloc de treball que desenvolupava el treballador, en canvi en la sentència de contrast s'afirma que el Sr. Norberto no es trobava en el taller de l'empresa. En la primera sentència, consta expressament com a fet provat que aquest ha estat exposat a l'acció de l'amiant alhora que també existien incompliments empresarials de la normativa referent a la prevenció de riscos laborals vigent en el període que el treballador prestava serveis en el centre de treball de Cerdanyola del Vallès. Finalment la sentència de referència es centra principalment en la problemàtica de l'edat del treballador i en les tasques que podia desenvolupar en el seu lloc de treball.

⁵² Sentencia Tribunal Supremo (Sala de lo Social, Sección 1ª) sentencia nº 5119/2014, rec. 1498/2013 20 de Octubre de 2014.

Es desestima el recurs de cassació per la unificació de doctrina interposada per URALITA S.A. contra la sentència dictada per la Sala de lo Social del TSJ de Catalunya amb data 20 de març 2013⁵³. Vegis a tal efecte, sentència referenciada.

Anàlisi sentència 5519/2014: S'al·lega per part de l'empresa URALITA el desconeixement científic d'aquella època, per la qual no es pot considerar que hagi actuat de manera negligent al no establir les condicions de seguretat i d'higiene adients, per tant el recàrrec de prestacions art.123LGSS no la percebria l'actor. Posteriorment a l'any 1977 arrel d'un informe de seguretat i higiene laborals, la fàbrica efectua reconeixements mèdics als treballadors i adopta mesures preventives per reduir o eliminar el risc del contacte amb l'amiant.

Sentència STS 779/2018: Tribunal Suprem Sala de lo Social:

Demanda sobre indemnització sobre danys i perjudicis. També es denuncia la infracció dels articles 1089,1093, 1101 i 1902 del Codi Civil juntament amb la infracció de la doctrina jurisprudencial sobre rescabament de perjudicis en danys derivats de malaltia professional.

Antecedents de fet:

L'actor Pedro Jesús, nascut l'any 1926 va prestar serveis per l'empresa URALITA S.A. des del 9/10/1949 fins el 02/10/1970 amb la categoria professional d'especialista, en el centre de treball de la demandada ubicat a la localitat de Cerdanyola del Vallès.

A l'empresa es fabricaven elements per a la construcció (plaques ondulades o planes, canonades, dipòsits, etc.) a base d'una barreja anomenada fibrociment, composta de ciment Portland (80%), fibra d'amiant (10%) i aigua forjada (10%).

Existia diagnòstic d'invasió per carcinoma, mesotelioma pleural. L'actor va morir el dia 11 d'abril de 1974 als 48 anys, per un càncer bronquial de pulmó. La Sra. Milagros (vídua), fou la beneficiària de la pensió de viduitat del seu marit per malaltia comú. Va

⁵³ Sentencia Tribunal Supremo (Sala de lo Social, Sección 1ª) sentencia núm. 5119/2014, rec. 1498/2013 20 de Octubre de 2014.

sol·licitar la revisió de la contingència el dia 14 de novembre de 2011, la qual va ser desestimada. La Sr. Milagros va morir el 10 de febrer de 2012.

En data 02/07/2015, la directora provincial de l'INSS de Barcelona, va estipular l'existència de responsabilitat empresarial per mancança de mesures de seguretat i d'higiene en el treball per la malaltia professional que ha contret el Sr. Pedro Jesús. En conseqüència, les prestacions de la Seguretat Social derivades de la malaltia professional es vegin incrementades en el 50% amb càrrec a l'empresa URALITA S.A.

S'estima parcialment el recurs de suplicació interposada per URALITA S.A., contra la sentència del Jutjat de lo Social n°2 de Sabadell, revoquen parcialment la resolució i es desestima la quantitat de **10.540,89€** en concepte de perjudicats com hereus (fill i neta) de la Sra. Milagros.

Fonaments de dret:

Es qüestiona si els hereus de la vídua (fill i neta) del treballador difunt per malaltia professional, anys abans de la mort de la seva consort. Si aquests tenen dret a reclamar a l'empresa una indemnització de danys i perjudicis per contingència professional com a successors de la vídua.

S'al·lega per la part recurrent la infracció dels articles 659 i 661 del Codi Civil, per entendre que els hereus del causant poden exercitar les accions que corresponen per danys i perjudicis soferts per una contingència professional al no tractar-se d'una acció personalíssima. La vídua del treballador mort per malaltia professional va exercir el seu dret a emprendre les accions judicials oportunes, però com va morir abans d'obtenir sentència favorable, els seus hereus la van succeir en les accions i drets.

Resolució: cassar i anular la sentència recorreguda i resoldre el debat plantejat en suplicació en el sentit de confirmar la sentència d'instància. Vegeu a tal efecte⁵⁴.

Prèviament en l'anterior recurs del mateix procediment: **STSJ CAT 164/2017**⁵⁵

⁵⁴ Tribunal Supremo (Sala de lo Social, Secció 1ª) Sentencia núm.779/2018 de 18 julio. Unificación doctrina: 164/2017

⁵⁵ Tribunal Superior de Justicia. (Sala de lo Social). Sentencia núm. 164/2017, rec. 5743/2016.

El 15 de març de 1977, arrel de l'informe elaborat per l'Institut Territorial de Seguretat i Higiene en el Treball de Barcelona. La Inspecció Provincial del Treball va ordenar a l'empresa URALITA S.A. la suspensió immediata dels següents treballs:

- ✓ Línia de tubs: alimentació de molins, encarregat de molins, ensacat i dosificació d'amiant sec i càrrega de barreja de les màquines holandeses.
- ✓ Línia de plaques: Magatzem: manutenció manual de sacs

Requeriment a l'empresa perquè corregeixi les deficiències que s'identifiquen en l'informe tècnic en els següents terminis:

- ✓ Neteja de locals i de les instal·lacions. De manera immediata.
- ✓ Roba de treball. Termini 8 dies.
- ✓ Eliminació de residus. Termini 15 dies.
- ✓ Control ambiental. Inici immediat.
- ✓ Reconeixements mèdics
- ✓ Manteniment d'extraccions localitzades. Haurà d'iniciar-se immediatament.
- ✓ Contaminació ambiental. Inici immediat.

Anàlisi sentència 779/2018: Es plantegen dos tipus de reclamacions: per una banda, la formulada en qualitat de hereus per el fill i la neta: i per altra banda, la interposada per el fill, és a dir es planteja una reclamació en la seva condició d'hereus i l'altre en condició de perjudicat. Inicialment la mort del treballador és considerada per contingències comuns, però la revisió anys més tard de l'INSS se li atorga la condició de contingències professionals.

Conforme amb l'art.59 del Codi Civil, la herència comprèn tots els drets i obligacions d'una persona que no s'extingeixen amb la seva mort, per tant no és una acció personalíssima. Com que la vídua del treballador va exercir les accions judicials abans de morir, els seus hereus tenen dret a la prestació.

Sentència STSJ CAT 2487/2014:

Antecedents de fet:

El Sr. Bartolomé que va néixer l'any 1929 i va morir a l'agost del 1992 a l'edat de 63 anys, acreditant relació laboral amb l'entitat URALITA S.A., dins el període comprés del 8 de gener del 1951 fins el 10 de juny de 1961. El Sr. Bartolomé, fou diagnosticat el 9 de juny de 1992 de mesotelioma peritoneal, ingressat el 3 d'agost a l'Hospital de Sabadell en fase terminal. Diagnòstic de la seva defunció el dia 6 d'agost de mesotelioma peritoneal.

La Sra. Olga (vídua) va sol·licitar la pensió de viduitat el 14 d'agost de 1992 per la defunció del seu marit, derivada de malaltia comú. Posteriorment la Sra. Olga, va sol·licitar la revisió de la pensió de viduitat per considerar la defunció del seu marit com a malaltia professional.

Mitjançant resolució de l'INSS en data 4 d'abril de 2012, es va declarar la responsabilitat a URALITA S.A. per manca de seguretat en la malaltia contreta per el treballador, incrementant el percentatge del 50% a les prestacions derivades de malaltia professional.

Contra aquesta sentència la part demandada URALITA S.A, va interposar un recurs de suplicació, que la part contrària va impugnar (vídua, i altres).

Fonaments de dret:

En reclamació de la indemnització de danys i perjudicis per la mort del seu cònjuge i pare, derivada de malaltia professional, s'interposa per la demandada Recurs de Suplicació, el qual té per objecte revisar els fets declarats. La sentència d'instància va desestimar l'excepció de prescripció de l'acció i va estimar la demanda en entendre que es va demostrar que l'empresa, durant la prestació de serveis del treballador traspassat. Aquest treballava amb amiant, una substància que se sabia que podia produir càncer i malgrat això, durant els anys en que va prestar serveis el Sr. Bartolomé no va adoptar les mesures necessàries per garantir la seguretat i salut del treballador, fonamentant la seva afirmació en la sentència d'aquesta Sala de data 16.9.2010.

La recurrent al·lega la infracció de l' art. 59.1 i 59.2 de l'Estatut dels Treballadors, en relació amb l'article 1101 , 1969 i 1973 del Codi Civil i que l'acció de reclamació de

danys i perjudicis es trobava prescrita en el moment en que es va interposar la present demanda, atès que el marit i pare de les demandants va morir el dia 6 d'agost de 1992 i no va ser fins el dia 3 de febrer de 2011 que la demandant no va formular la sol·licitud de revisió de grau per a que es considerés malaltia professional, quan en aplicació de l'art. 59.1 de l'Estatut dels Treballadors, l'acció s'ha d'interposar en el termini d'un any. S'haurà de desestimar. Tal com diu en la sentència de la Sala de data 26.6.2009 (R 974/2008), "és jurisprudència pacífica del Tribunal Suprem que el termini de prescripció de les accions per sol·licitar una indemnització per danys i perjudicis derivades d'accident de treball, és d'un any, d'acord amb el que estableix l'article 59.1 de l'ET. També ha posat de relleu el citat Tribunal que la data d'inici de la prescripció arranxa en el moment en que obté ferma la resolució del procés d'incapacitat, atès que aquest és el moment en que l'interessat coneix quines són les seqüeles que li quedaran a conseqüència de l'accident patit", citant a l'efecte la STS de data 4.7.2006 ". L'actora va interposar la reclamació de danys i perjudicis el dia 1 de juny de 2011 i va presentar la demanda el 4 de juny de 2011, per la qual cosa, no havia transcorregut el termini esmentat d'un any.

Doctrina analitzada;

- ✓ Ordre 31 gener de 1940, que va aprovar el Reglament General de Seguretat i d'higiene en el Treball (BOE 28-02-1940). Ordre 7 de març 1941.
- ✓ Decret de 10 gener 1947, que deroga en part la Ordre 7 de març 1941, s'inclou directament l'amiant.
- ✓ Decret de 26 juliol 1957, inclou entre activitats prohibides l'asbest, queda prohibida l'extracció, treball i molta.
- ✓ Decret 792/1961 13 abril (malalties professionals i obra de grans invàlids i orfes de difunts per accident de treball o malaltia professional BOE 30/05/1961).

En relació a les indemnitzacions bàsiques per mort (inclosos els danys morals), que reconeixen, el Magistrat d'instància l'ha fixat en la quantitat total de **133.806,32€**.

Es desestima el Recurs de Suplicació interposat per URALITA, S.A. contra la sentència dictada pel Jutjat Social núm. 1 de Sabadell, en data 17 de juny de 2013, que va recaure en les Actuacions 443/2011, en virtut de demanda interposada per la Sra. Olga, Aida Estibaliz contra la citada empresa, en matèria de reclamació d'indemnització de danys i perjudicis. Vegeu a tal efecte⁵⁶.

⁵⁶ Tribunal Superior de Justicia, (Sala de lo Social) sentència núm. 2487/2014, rec. Núm. 5972/2013.

Anàlisi sentència 2487/2014: *S'arriba doncs a la conclusió, que els anys en que el treballador va prestar serveis a l'empresa URALITA S.A., aquesta incompleix amb l'art.123 LGSS amb les normes de seguretat i d'higiene, a causa del treballador que va desenvolupar l'afectació diagnosticada derivada del contacte amb l'asbest. Encara que la fàbrica exposi que complia la normativa dels anys 40, aquestes mesures no eren suficients per pal·liar els danys causats.*

En referència als articles 1.101 i 1902 del C. C. , obliga a l'empresa que causa un dany a reparar-lo, tenint en compte la manca d'una norma legal expressa que estableixi les quanties, la indemnització haurà de ser adequada, proporcionada i suficient per reparar o compensar completament els danys i perjudicis patits, tant en l'àmbit personal com laboral, aquesta quantia la decidirà el Jutge.

Sentència STS 8654/2012: Tribunal Suprem:

Antecedents de fet: El Jutjat de lo Social nº1 de Sabadell, va dictar sentència la qual estimava parcialment la demanda d'origen promoguda per la Sra. Coro (vídua) Sr. Justino, Sra. Otilia, Sra. Azucena, Sr. Jose Luis (fills del treballador), davant a l'empresa URALITA S.A. Es condemna a la mercantil URALITA S.A. a pagar a la Sra. Coro (vídua) la quantia de 60.000€ i la resta de demandats (fills) la quantia de 4.000€ a cadascun d'ells. El Sr. Darío va traspasar el 23 d'octubre de 2006, va prestar serveis per l'empresa URALITA S.A. en el període des de el 7 de juliol de 1964 fins el 27 de maig de 1992, primer va desenvolupar les seves tasques laborals a la secció de tubs, després a la secció de modelats i finalment va exercir com a vigilant des de 1982.

L'afectat va percebre una prestació de jubilació des de l'any 1994. Al mes d'abril de l'any 2006 se li va diagnosticar un mieloma múltiple i un mesotelioma pleural maligne del qual va rebre tractament quimioteràpic del mieloma múltiple amb èxit. En canvi el mesotelioma pleural maligne es trobava en fase avançada amb metàstasis, la causa per la qual finalment va morir el 23 d'octubre de 2006. Per resolució del 20 de novembre del 2006 va reconèixer a la vídua una pensió de viduitat derivada de contingència comú. Per sentència de la jurisprudència amb data 29/05/2009 del Jutjat de lo Social nº21 de

Barcelona es va declarar la prestació de viduitat per malaltia professional sobre una base reguladora de **2.897,70€ mensuals**.

L'Institut Territorial de Seguretat i Higiene en el Treball de Barcelona va elaborar un informe tècnic l'any 1977 sobre la valoració del risc higiènic en la manipulació de l'amiant.

Les avaluacions efectuades durant el període dels anys 1978 fins el 1996 determina que els recomptes de fibra d'amiant per centímetre cúbic en els diferents llocs de treball eren inferiors a les dosis màximes permeses. És a dir, no consta que la companyia URALITA S.A. vagi superar els límits màxims establerts per centímetre cúbic. A l'any 1979 es van establir unes Jornades sobre la manipulació dels riscos en la manipulació de l'amiant i es va publicar el llibre "Amianto y tu salud". També es van implementar una sèrie de mesures de seguretat, com per exemple, crear un laboratori central especialitzat en la determinació de la concentració de fibres, un registre de dades i arxius de documents des de 1977, taula de mesures i resultats. El treballador va ser sotmès a reconeixements mèdics anuals per l'empresa URALITA S.A. des de l'any 1965 fins l'any 1990.

Es van formular recursos de cassació per la unificació de doctrina, en les que s'al·leguen les infraccions dels articles 1101 i 1902 CC per part de la vídua i d'altres.

El recurs de l'empresa planteja la qüestió d'aclarir l'existència de nexes causal adient i suficient entre la malaltia professional que patia el treballador i els incompliments referents a la normativa general i no específica l'amiant dels articles infringits anteriorment citats.

Fonaments de dret:

Reclamació de responsabilitat civil per danys i perjudicis davant a URALITA S.A. en causa per la defunció del Sr. Darío a conseqüència de malaltia.

Doctrina citada:

- ✓ Ordre 31 gener de 1940, que va aprovar el Reglament General de Seguretat i d'higiene en el Treball (BOE 28-02-1940). Ordre 7 de març 1941.
- ✓ Decret de 10 gener 1947, que deroga en part la Ordre 7 de març 1941, s'inclou directament l'asbest.
- ✓ Decret de 26 juliol 1957, inclou entre activitats prohibides l'asbest, queda prohibida l'extracció, treball i molta.

- ✓ Decret 792/1961 13 abril (malalties professionals, orfes de difunts per accident laboral o malaltia professional, obra de grans invàlids BOE 30/05/1961).
- ✓ Decret 2414/1961 de 30 de novembre (BOE 07-12-1961), s'aprova el reglament d'activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses, establint una concentració màxima permesa en l'interior de les explotacions industrials.
- ✓ Ordre de 12 gener 1963 (BOE 13-03-1963), dictada per donar compliment a l'article 17 del Decret 792/1961 i el art.39 del Reglament 9 de maig 1962, es concreten normes sobre l'asbest i els reconeixements mèdics previs.
- ✓ Orde de 9 març 1971, per la que s'aprova l'Ordenança General de Seguretat i Higiene (BOE 16 y 17- 03-1971), s'estableix com obligació de l'empresari adoptar les mesures necessàries i prevenció dels riscos que poden afectar a la vida, integritat i salut dels treballadors al servei de l'empresa (art.7.2).

Es desestima el recurs de cassació per a la unificació de doctrina interposats per l'empresa URALITA S.A. i la Sra. Coro i d'altres citats anteriorment, es confirma la sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en data 23 de Novembre de 2011 (recurs de suplicació nº 5570/10) que alhora havia confirmat la resolució parcialment estimatòria de la demanda (15/04/2010) del Jutjat de lo Social nº 1 de Sabadell. Vegis a tal efecte⁵⁷.

Anàlisi sentència STS 8654/2012: S'observa una conducta negligent de l'empresa que va suposar un increment del risc del dany del bé jurídic protegit (el treballador), vist que la normativa anteriorment citada comporta l'obligació de l'actuació empresarial davant els riscos específics. S'estableix relació causal entre el conjunt d'incompliments i mesures de seguretat i d'higiene i la malaltia professional derivada de l'exposició continuada de l'amiant al treballador. Tanmateix l'art.1101 CC estipula les obligacions contractuals que l'empresa té amb el causant.

⁵⁷ Tribunal Supremo, (Sala de lo Social, Sección 1ª), Sentencia núm. 8654/2012 de 10 Diciembre. Rec. nº 226/2012.

Sentència STS 4372/2016 Tribunal Superior:

Antecedents de fet:

Amb data 10 de juny de 2013 el Jutjat de lo Social nº 16 de Barcelona va dictar sentència: “Desestimant la demanda interposada per URALITA S.A. contra l’Institut Nacional de Seguretat Social, Tresoreria General de la Seguretat Social i el Sr. Carlos, absolt als demandats de les peticions en la seva contra formulades, confirmant la resolució de l’INSS que imposa a l’empresa URALITA S.A. el recàrrec de prestacions del 50% en la malaltia professional soferta per el treballador demandat”⁵⁸.

El Sr. Carlos, va prestar serveis en l’empresa fusteria Joan Truyols com operari de fabricació de peces de fusteria en el període que comprèn del 12/09/1945 fins el 19/05/1951 el qual es va desplaçar al centre de treball de l’empresa URALITA S.A. ubicada a Cerdanyola del Vallès.

En la sentència 3/11/2009 del Jutjat de lo Social nº3 de Barcelona, el Sr. Carlos fou declarat en situació d’Incapacitat Permanent Total, derivada de malaltia professional, per asbestosi amb alteració ventilatòria moderada que provoca dispnea en esforços moderats, amb confirmació del T.S.J.S. de Catalunya de 12/09/2011.

La Inspecció de Treball va emetre informe, amb data 25/11/2010 sobre la responsabilitat empresarial per mancança de mesures de seguretat i d’higiene en l’accident de treball sofert per el treballador (Sr. Carlos) que va prestar serveis a l’empresa fusteria Truyols de Cerdanyola del Vallès, juntament amb un recàrrec del 50% en totes les prestacions a conseqüència de la malaltia professional.

Per altra banda, també es va declarar per part de l’INSS (5/04/2011) l’existència de responsabilitat empresarial per manca de mesures de seguretat, degut això va contraure la malaltia professional, amb un increment de les prestacions del 50% amb recàrrec a l’empresa URALITA S.A. Per sentència del 27/10/2011 del Jutjat de lo Social nº 3 de Sabadell, es va condemnar a l’empresa URALITA S.A. a pagar el treballador la quantia de **69.983,60€** en concepte d’indemnització de danys i perjudicis causats per malaltia professional, confirmada per el T.S.J. de Catalunya en data 24/01/2013.

⁵⁸ Tribunal Supremo (Sala de lo Social, Sección 1ª) sentencia nº 4372/2016, rec. nº 1411/2015.

Es desestima el recurs de suplicació interposat per la mercantil URALITA S.A., davant la sentència amb data 10 de juny de 2013 dictada per el Jutjat de lo Social nº16 de Barcelona. Es condemna a l'empresa URALITA S.A. que aboni a l'actor en concepte de taxes per la intervenció del seu lletrat, la quantia de **1.000€**.

Fonaments de dret:

Es desestima el recurs de suplicació de l'empresa URALITA S.A., manté la resolució de l'INSS en data 5 d'abril de 2011 per existència de responsabilitat empresarial per manca de mesures de seguretat a la malaltia professional, amb un increment dels 50% de les prestacions. L'empresa condemnada URALITA S.A., recorre amb cassació unificadora articulant 2 motius estipulats implícitament en l'article 207.e LRJS. ***El primer motiu al·lega interpretació errònia i falta d'aplicació de l'art. 123 de la LGSS en relació amb els articles 19,20,46,86.1 i 6 de l'Ordre de 31 de gener de 1949, art.4 de l'Ordre de 7 març de 1941 i el Decret 2114 de 13 abril de 1961. L'empresa al·lega la inexistència de nexa causal adient i suficient entre la malaltia del treballador i les infraccions assenyalades en la sentència recorreguda.***

El segon motiu, denuncia exclusivament la interpretació errònia i la falta d'aplicació de l'art.43 de la LGSS, en relació amb els articles 123 i 127, considerant la data d'efectes “ 3 mesos anteriors a la resolució del recàrrec en prestacions, resolució la qual es genera el dret del recàrrec de prestacions”⁵⁹

El recurs mencionat ha sigut impugnat tant per el treballador afectat com per l'INSS, sol·licitant la seva total desestimació y admetre la concurrència de nexa causal entre la lesió i l'exposició del treballador a l'amiant durant més de 4 anys. Així com, la data d'efectes en l'abonament de recàrrec motivada des de la concessió de la prestació i no solament des dels tres mesos anteriors al moment de realitzar-se la sol·licitud com ha expressat l'empresa URALITA S.A. La sentència contrastada (TSJ Castilla y León/Valladolid 20-1-2010, R. 1826/09) desestima la demanda sobre recàrrec de prestacions interposades per els hereus d'un treballador que havia prestat serveis en la fàbrica URALITA situada a Valladolid entre el període de 1969 i 1984 amb la categoria de conductor 1ª. El treballador va traspassar el dia 4 d'octubre de 2012 a conseqüència de mesotelioma pleural esquerra derivat de la inhalació de fibres d'amiant. S'establia la

⁵⁹ STS (Sala de lo Social, Sección 1ª) sentencia nº 4372/2016, rec. nº 1411/2015.

comprovació dels nivells de contaminació amb resultats inferiors als establerts a la normativa (Decret 30/11/1961) i l'existència de màscares de seguretat. S'ha de tenir en compte que el treballador de Cerdanyola (operari fabricació de peces de fusteria) tenia unes funcions totalment diferents al treballador de l'empresa URALITA S.A. de Valladolid que era conductor.

Estimació parcial del recurs, amb limitació a tres mesos la retroacció dels efectes del recàrrec de la prestació, a computar des de la data d'inici de l'expedient administratiu (25/08/2010). Vegeu a tal efecte⁶⁰.

Anàlisi sentència 4372/2016: Es declara l'existència de responsabilitat empresarial per mancança de mesures de seguretat en la malaltia professional contreta per el treballador, informe de l'INSS amb efectes temporals de recàrrec que se n'ha de fer càrrec l'empresa (art. 123 i 127 LGSS).

Sentència 8863/2009 TSJ de Catalunya (Sala de lo Social, Secció 1ª):

En el recurs de suplicació interposat per el Sr. Artemio i la sentència del Jutjat Social nº 2 de Sabadell amb data 19 de maig de 2008 dictada en el procediment. Demanda nº 253/2007 i havent sigut recorregut per Allianz S.A. companyia d'assegurances i reassegurances i URALITA S.A.

Antecedents de fet:

Demanda sobre accident de treball en que l'actor al·legant els fets i fonaments de dret, aquesta es va desestimar íntegrament.

El Sr. Artemio, marit i pare dels demandants, va prestar serveis retribuïts a l'empresa URALITA S.A., des del 7/10/1961 fins el 18/02/1965 amb categoria professional d'operari. Aquest fou declarat en situació d'Incapacitat Permanent grau d'Absoluta, mitjançant la resolució de l'INSS d'Alacant amb data 5 d'octubre de 2004 a conseqüència d'un mesotelioma pleural avançat, diagnosticat l'any 2004 de la qual va morir el 29 de juliol de 2005. En aquells anys regia l'Ordre Ministerial de 1940, el reglament de 1949, el Reial Decret de 13 d'abril de 1961 i el R.D. del 30 de novembre de 1961.

⁶⁰ STS (Sala de lo Social, Sección 1ª) sentencia nº 4372/2016, rec. nº 1411/2015.

L'empresa URALITA S.A. tenia contractada la pòlissa d'assegurances a l'empresa ALLIANZ S.A., amb data d'efectes 1 de maig de 2006 amb període anual amb caràcter prorrogable.

Fonaments de dret:

S'interposa recurs de suplicació que té per objecte;

1.- La modificació de fets provats.

2.- Infracció de normes substantives o de jurisprudència.

Per a què concorrin la modificació de fets provats ha d'existir un dels següents factors:

1. Existència d'una errada per part del Jutge en la valoració de la prova, de forma clara i contundent.
2. Que aquest error es basi en documents o perícies que ho evidenciïn.
3. Que el recurrent assenyali els paràgrafs a modificar, amb una redacció alternativa.
4. Que els resultats que es presenten, no queden desvirtuats per altres proves en el judici.
5. Que les modificacions sol·licitades siguin rellevants i transcendents per a la resolució.

En el primer supòsit analitzant els factors mencionats(art.191,b) el fet que les proves i els estudis a l'empresa s'iniciïn l'any 1975, en referència a les mesures de seguretat vinculades a les malalties professionals. La qual cosa, no implica que l'empresa URALITA S.A. hagi realitzat una modificació dels fets provats.

El segon supòsit denuncia la infracció normativa per l'aplicació incorrecte dels art.19 del Reglament de Seguretat i Higiene 31/1/40, l'Ordre 31 de gener, el Decret de 26 de juliol de 1957 i també el Decret 13/4/61 que inclou l'asbest com a malaltia professional.

L'empresa impugna la sentència al·legant la infracció com aplicació incorrecte del art.1101 del Codi Civil en relació amb els art.5,12,19,20,21, 45 i 46 de l'Ordre 31/1/1940 dels arts. 32,136,138 i 142 de L'Ordenança General de Seguretat i d'Higiene aprovada per l'Ordre 9/3/1971 dels arts. 17 al 23 del Decret 792/1961, així com una infracció de la jurisprudència del Tribunal Suprem en matèria de danys i perjudicis.

➤ ***Es citen les sentències STSJ Cat 4/9/00 i 27/9/01, atès que en aquestes es***

vinculava la inexistència d'infracció: “el nivel de polvo de la fábrica era inferior al límite Umbral indicado por las disposiciones vigentes”⁶¹. És a dir, hagués constituït infracció si les concentracions d'amiant de l'afectat superaven les 175 partícules per centímetre cúbic segons la normativa vigent en el període del 1961 fins el 1982. Ara bé, el factor de la freqüència dels reconeixements mèdics no havia sigut el fet causal de la malaltia.

- *En la resolució de la sentència del Tribunal Suprem 30/9/97 en relació a l'exposició a l'amiant causant la mort de la treballadora afectada. El Tribunal, rebutja la culpa de responsabilitat per risc o responsabilitat objectiva de l'empresa per quantitat que excedeixi a la cobertura estipulada per la Seguretat Social. És a dir, no s'estipula un plus de responsabilitat per la infracció de normes de seguretat que ha incorregut l'empresa.*

Es desestima el recurs de suplicació interposat per el Sr. Artemio i la Sra Apolonia davant la sentència dictada el 19/5/08 per el Jutjat de lo Social nº2 de Sabadell. Vegeu a tal efecte⁶².

Anàlisi sentència 8863/2009: Es descarta la connexió de causa i efecte entre l'acció infractora i el dany causat (STSJ Cat 18/10/01), considerant que el dany s'hagués produït igualment amb els nivells vigents d'exposició a l'amiant i tampoc se li exigeix un plus de responsabilitat. L'empresa URALITA S.A. al·lega que és pionera amb la lluita contra l'asbest avançant-se a les mesures governamentals de l'època.

STS 4671/2008 (Sala de lo Social 1ª):

Recurs de suplicació que va dictar sentència el 7 de juliol de 2004 contra la SOCIEDAD DE ESTIBA Y DESESTIBA DEL PUERTO DE BARCELONA S.A, INSS, TGSS, FREMAP e INSTITUT SOCIAL DE LA MARINA sobre la pensió de viduïtat.

Antecedents de fet:

El causant va estar amb contacte amb l'amiant durant el període en el que va treballar

⁶¹ STSJ CAT (Sala de lo Social, secció 1ª) sentència nº 8863/2009, 3 de Diciembre.

⁶² STSJ CAT (Sala de lo Social, secció 1ª) sentència nº 8863/2009, 3 de Diciembre.

en el Port de Barcelona, que li va derivar la malaltia professional amb la conseqüent mort del treballador informe de l'Hospital del Mar de Barcelona.

La Sra. Celestina va sol·licitar la pensió de viduitat en data 15 de setembre de 2000 a conseqüència de la mort del seu marit Eugenio. La prestació li fou reconeguda per l'Institut Social de la Marina per malaltia comú. En data 4 de febrer de 2004 es va sol·licitar la revisió, ja que la defunció del causant fou derivada per malaltia professional a conseqüència del contacte de l'amiant en l'àmbit laboral de l'esmentada empresa.

Fonaments de dret:

“S'entén com a malaltia professional la contreta d'un treball executat per compte aliena en les activitats que s'especifiquin en el quadre mèdic”⁶³.

Amb l'existència dels següents elements:

1. Que l'afectació s'hagi contret a conseqüència de l'activitat per compte aliena.
2. Que es tracti d'alguna de les activitats que reglamentàriament es determinen.
3. Que estigui provocada per l'acció d'elements i substàncies que es determinin per a cada malaltia.

Se'ns parla de que el treballador va morir a conseqüència d'un carcinoma de laringe que expressament no està dins de la catalogació de malalties professionals, tampoc es reflecteix en la recomanació de la Comissió de les Comunitats Europees amb data 19 de setembre de 2003.

Segons el Reial Decret 1995/78 en el punt 6, es diu que tindran la consideració de malalties professionals les causades per la irritació de les vies respiratòries per inhalació o ingestió de pols líquida o vapors en treballs en els que existeixi l'exposició a la pols, líquid, gasos o vapors irritants. Així doncs, es pot enquadrar com a malaltia professional derivada de la greu dolència del càncer de laringe produït per la prolongada exposició a la inhalació de la pols de l'amiant.

S'estima el recurs de cassació interposada per la Sra. Celestina. Vegis a tal efecte⁶⁴.

Anàlisi sentència 4671/2008: Ens trobem davant d'un procediment que no hi participa l'empresa Uralita, però que és de vital importància, atès que en els seus

⁶³ TS (Sala de lo Social, Sección 1ª) Sentencia 4671/2008, rec. nº 1149/2005.

⁶⁴ TS (Sala de lo Social, Sección 1ª) Sentencia 4671/2008, rec. nº 1149/2005.

iniciis no es detectava cap vincle de la malaltia amb l'amiant, és a dir no es considerava una afectació professional.

El Tribunal Suprem reconeix el càncer de laringe com una malaltia professional segons el RD 1995/78 punt 6, causades per la irritació de les vies respiratòries per inhalació o exposició a l'amiant.

8.2 Àmbit Civil:

Sentència STS 639/2015 Tribunal Suprem (Sala de lo Civil, Secció 1ª):

Antecedents de fet:

Es va formular demanda contra URALITA S.A. i URALITA SISTEMAS DE TUBERIAS S.A., sol·licita que es declari la responsabilitat d'URALITA S.A. i es condemni a l'abonament de les següents indemnitzacions a favor dels demandants.

Que es declari responsabilitat d'URALITA SISTEMAS DE TUBERIAS S.A. per els danys i perjudicis soferts al Sr. Pelayo Teodoro, amb una indemnització per l'afectat de **240.550,25€.**

Previ els tràmits processals corresponents i pràctica de la prova proposada per les parts i admesa per el Magistrat del Jutjat de Primera Instància nº18 de Madrid, es va dictar en sentència amb data 14 d'octubre de 2009, en la qual s'estima parcialment la demanda interposada per els demandants amb certes quanties modificades.

Es declara la responsabilitat de l'URALITA SISTEMAS DE TUBERIAS S.A. i es condemna a l'abonament del Sr. Pelayo Teodoro amb una indemnització de 213.856,61€.

Contra l'esmentada sentència es va interposar recurs d'apel·lació la representació d'Uralita Sistemas de Tuberías S.A. i URALITA S.A.. La secció onzena de l'Audiència Provincial de Madrid, amb data 21 d'octubre de 2013. Es desestima parcialment el recurs d'apel·lació i es desestima la demanda dels hereus.

Contra la sentència es va interposar un **recurs extraordinari per infracció processal** per part de la URALITA i URALITA SISTEMAS DE TUBERIAS S.A. amb les següents al·legacions art.469 de la LEC que denuncia la infracció per la sentència de les normes

sobre jurisdicció i competència objectiva. Es va interposar recurs de cassació esmentant els següents motius;

- Infracció de l'article 1902 del Codi Civil en el que requereix culpa o negligència.
- Llei d'Enjudiciament Civil art.477.1 i la infracció per la sentència del art. 1902 del CC aplicant la “doctrina del riesgo” sense tenir en compte la tutela de tercers aliens a l'activitat laboral i a la limitació dels coneixements mèdics i tècnics dels possibles riscos laborals i de desenvolupament que existien en aquell context històric.
- Fonament en l'art.4771 de la Llei d'Enjudiciament Civil, denúncia la infracció de normes jurídiques aplicables per resoldre l'objecte del procés. Infracció de l'art.1902 del C.C. en relació a l'art.1273 del Text Refós de la Llei General de la Seguretat Social, per no haver tingut en compte les quantitats percebudes a la Seguretat Social dels interessats.

Es va interposar recurs de cassació per part de la Sra. Tarsila Juliana i el Sr. Gustavo Silvio argumentant que al morir el perjudicat, el termini de prescripció per a la reclamació per part dels seus familiars, s'inicia des del diagnòstic de la malaltia i no des de la mort del perjudicat. Resulta contrària a la Jurisprudència del Tribunal Suprem que interpreta els articles 1968.2 i 1969 del CC. Determina a “dies a quo”⁶⁵ de danys físics o lesions comencen a computar a partir dels efectes dels mateixos, en aquest cas és des del traspàs del perjudicat, segons l'art 1969 del CC. Es va acordar admetre el recurs i trasllat a les parts.

Fonaments de dret:

Els actors els quals són un grup nombrós de perjudicats, van interposar demanda davant als mercantils URALITA S.A. i URALITA SISTEMAS DE TUBERIAS S.A., amb l'acció de responsabilitat civil extracontractual dels art.1902 i 1903 del Codi Civil derivada dels danys ocasionats a treballadors i als seus familiars produït per el material utilitzat (amiant) per les empreses demandades. Demanda amb data 23 de juliol de 2007. Uralita al·lega que ha actuat de forma negligent emparada a la legislació establerta. Aquesta normativa es considera excessivament permissiva encara que els danys soferts

⁶⁵ Dies a quo: data en que s'inicia el còmput del termini. Reial Acadèmia Espanyola.
<https://dej.rae.es/lema/dies-a-quo>

resultessin imprevisibles, això no l'exonera de responsabilitat.

També es qüestionava que fos la jurisdicció civil i no social la que fos competent, per la qual s'apel·la la incompetència de jurisdicció en base a la sentència d'aquesta Sala ple de 15 de gener de 2008 que la sentència de l'Audiència Provincial va rebutjar. “esta Sala ha señalado que si bien pueden existir acciones diferentes para alcanzar la total compensación del daño ocasionado por un accidente de trabajo, la compatibilidad no queda excluida cuando mediante las prestaciones de la Seguridad Social no se alcanza la completa reparación del daño”⁶⁶.

Encara que la sentència del Tribunal Suprem de 15 de gener de 2008 al·legui que: per que tingui competència la jurisdicció civil el dany causat ha d'estar regulat en normativa diferent a la de relació laboral. No obstant això, en el cas tractat no tots els demandants són treballadors de les empreses, sinó que són persones vinculades i reclamen per dany moral o per haver estat perjudicats per l'exposició indirecta a l'amiant. Amb aquest argument es procedeix a desestimar el recurs per tal d'evitar el pelegrinatge de jurisdiccions.

La sentència del Jutjat com la de l'Audiència Provincial estimen la demanda i condemnen al pagament de diferents quanties. Es qüestiona doncs, si les accions acumulades procedeixen del mateix títol la quantia serà determinada per la suma del valor de totes les accions acumulades, segons estableix l'article 252 2ª LEC. L'article 72 LEC, estableix que podran acumular-se simultàniament les accions contra diversos subjectes o diversos contra un, sempre que en aquestes accions existeixi un nexa per raó de títol o causa.

Pel que fa al Recurs Extraordinari per Infracció Processal:

Es denuncia la infracció per la sentència de les normes sobre jurisdicció i competència objectiva estipulat en l'article 469.1 LEC. La jurisdicció civil, diu que no es competent per a reconèixer de la demanda perquè quan s'imputa a una empresa la responsabilitat com a conseqüència d'una malaltia professional amb danys produïts derivats del contracte de treball, amb vinculació laboral i a la jurisdicció social, art 9,5 LOPJ.

En aquest supòsit els recurrents van plantejar declinatòria per falta de jurisdicció i van impugnar la sentència. La STS de 15 de gener de 2008, estipulant com a criteri les

⁶⁶ TS (Sala de lo Civil, Sección 1ª) Sentencia núm. 639/2015 de 3 Diciembre, pág. 12

reclamacions de responsabilitat per part de l'empresari que siguin conseqüència de l'incompliment del contracte de treball amb vinculació de la jurisdicció social, juntament amb les obligacions de la seguretat dels treballadors. Les excepcions a la no aplicació de la doctrina en processos anteriors a l'esmentada sentència, es refereixen a instàncies que van plantejar declinatòria o es va qüestionar la jurisdicció.

En relació a les reclamacions formulades per familiars, en el seu raonament s'al·lega que no impedeix el coneixement per la jurisdicció social al reclamar com a successors de treballadors morts.

Resulta irrellevant que la responsabilitat discutida pogués qualificar-se de extracontractual, segons els criteris de la Sala 1ª que ens menciona “ lo decisivo es que el daño se impute a un incumplimiento laboral y no civil”⁶⁷.

Per una banda, la demanda es qüestiona a més dels treballadors afectats, pels familiars d'aquells treballadors morts a causa dels danys ocasionats. Per altra banda, la malaltia contreta per tres mestresses de casa (una d'elles va traspasar) a conseqüència de la manipulació de la roba de treball dels seus marits, per tant sense cap relació de contracte de treball la qual no tindrà competència la jurisdicció social.

En relació a les mestresses de casa es menciona en l'art.73 de la LEC, com s'ha dit, aquestes no tenen relació laboral, per tant la responsabilitat de l'art 1902 CC ha de ser enjudiciada per la jurisdicció civil.

Recurs de Cassació:

En primer motiu es denúncia la infracció de l'article 1902 CC referent a l'aplicació del principi de responsabilitat. S'argumenta que els criteris en motiu d'accident de treball o per malaltia professional, la responsabilitat serà objectiva amb cobertura oferta per la Seguretat Social.

En segon motiu es denúncia la infracció de l'art.1902 CC aplicat a l'anomenada “doctrina del riesgo” sense tenir en compte el seu origen, els seus requisits, els seus fonaments i els seus límits.

S'oblida que en els supòsits de responsabilitat objectiva, existeix com a límit els coneixements mèdics, científics i l'aptitud dels mitjans tècnics disponibles. En concret,

⁶⁷ TS (Sala de lo Civil, Sección 1^a) Sentencia núm. 639/2015 de 3 Diciembre, pág 17.

la relació amb els riscos d'asbest, amb les regulacions que les empreses van anar adoptant les mesures de protecció disponibles fins l'any 2002, en la qual es va adoptar la prohibició de l'ús d'asbest.

En tercer motiu es denuncia la infracció novament de l'art.1902, en relació amb l'article 127.3 TRLGSS, per no haver tingut en compte al fixar les indemnitzacions, les quantitats ja percebudes per els interessats a càrrec de la Seguretat Social.

Es desestima:

- No és possible adjudicar estrictament de caràcter laboral els danys causats a les mestresses de casa afectades per realitzar la bugada dels seus marits treballadors de l'empresa URALITA, per això no procedeix detreure la quantia percebuda per la Seguretat Social.
- La doctrina del risc no és aplicable a les activitats laborals amb caràcter general. En aquest cas la seva aplicació es realitza a favor o en protecció de tercers aliens a l'activitat empresarial i no dels propis subjectes de l'activitat econòmica o industrial, com ho són els treballadors.
- La jurisprudència no estableix el risc de responsabilitat com a fonament en l'art.1902 CC (SSTS 6 de setembre de 2005, 17 de juny 2003, entre les més recents 10 de juny de 2006 i 11 de setembre de 2006) i s'ha declarat que l'objectivació de la responsabilitat civil no s'adequa als principis a la seva regulació positiva.
- La responsabilitat extracontractual respon al principi de culpa de l'autor del dany. No es basa en analitzar si URALITA S.A. va complir o no amb la normativa laboral en matèria de prevenció de riscos per la manipulació de l'asbest. S'analitza si la normativa va actuar davant tercers aliens a la relació laboral amb responsabilitat exigible a partir dels anys quaranta. Al fet que, es va tenir més coneixement del risc a conseqüència de l'exposició a la pols de l'amiant.

S'estima en part el recurs extraordinari per infracció processal interposat per la representació de l'empresa URALITA S.A. i URALITA SISTEMAS DE TUBERIAS S.A. contra la sentència dictada per L'Audiència Provincial de Madrid Secció 11ª amb data 21 d'octubre de 2012 SIC, declarant la incompetència de la jurisdicció civil, excepte la demanda formulada per a Sra. Estibaliz Isidora, els familiars de la Sra. Inmaculada Felisa i la Sra. Felisa Marisa.

Desestimar el recurs de cassació referent a la Sra. Estibaliz Isidora, als familiars de la Sra. Inmaculada Felisa i la Sra. Felisa Marisa, mantenint la sentència de l'Audiència Provincial⁶⁸. Vegeu a tal efecte.

Anàlisi sentència 639/2015: *es detecten tres tipus de reclamants: (1) els treballadors, (2) els que van patir un dany per el fet de la mort dels treballadors i (3) les persones que, encara tenint un vincle amb els treballadors reclamen en relació als danys derivats de la manipulació i rentat de la roba (mestresses de casa o en cas de defunció els qui van patir dany per la seva mort). En la demanda es va produir una acumulació subjectiva d'accions (arts.12 i 73 LEC) juntament amb un canvi de la doctrina jurisprudencial que afecta a la mateixa. Ara bé, el més rellevant es refereix a l'acumulació de les pretensions dels subjectes anteriorment citats com una indemnització de danys propis.*

Les contingències de responsabilitat civil derivades de l'exposició per contacte familiar o domèstic amb la pols de l'amiant o per particulars que viuen a les rodalies de la fàbrica, hauran de ser indemnitzades segons s'estipula en l'art.1902 CC i també de la Seguretat Social. Per consegüent, els familiars i veïns que pateixen la malaltia derivada de l'asbest han de ser indemnitzats.

TS (Sala de lo Civil, Secció 1a) Auto 28 de juny 2017 RJ/ 2017/3508

Recurs de Cassació Recurs extraordinari per infracció processal **1338/2015**

Antecedents de fet:

La representació processal d'URALITA S.A. va presentar escrit d'interposició del recurs extraordinari per infracció processal i de cassació contra la sentència dictada al 12 de febrer de 20125 per l'Audiència Provincial de Madrid (Secció 21^a).

Fonaments de dret:

Es realitza recurs de cassació i extraordinari per infracció processal contra una sentència

⁶⁸ TS (Sala de lo Civil, Sección 1ª) Sentencia núm. 639/2015 de 3 Diciembre.

dictada després de l'entrada en vigor de la Llei 37/2011 per els successors de la Sra. Guadalupe i de la Sra. Zaida, amb una reclamació de la quantia de 445.584€ per responsabilitat extracontractual, a causa de les lesions patides per l'exposició indirecta a l'amiant durant el període que els seus marits van prestar serveis a l'empresa demandada URALITA S.A. ubicada a Getafe, Madrid.

L'empresa va al·legar que no era una acció de culpa, per no haver adaptat les mesures necessàries per impedir la inhalació de l'amiant de les mestresses de casa per les seves tasques de rentat i planxat de la roba dels seus marits treballadors de l'empresa URALITA S.A., es va desestimar la demanda. Aquestes lesions patides per les demandants, amb diagnòstic de mesotelioma pleural que va ser la causa de la defunció. Tanmateix es va determinar que existia causa efecte entre les malalties de les mestresses de casa i la inhalació d'amiant per l'exposició domèstica, ja que existeix un període de latència que en certs supòsits pot ser superior a 30 anys.

En l'àmbit civil el que s'analitza és si l'empresa va actuar de manera adient en cada etapa. Després de valorar les proves del pèrit i testimonis, adjuntant que des de l'Ordre de juliol de 1982 existia la prohibició que els treballadors portessin la roba de treball a casa. Amb aquest argument s'estipula la indemnització de 180.000€ per cadascuna de les esposes que van patir lesions que finalment els hi va causar la mort en el recurs d'apel·lació.

Pel que fa al recurs de cassació, els arts. 1104 i 1105 CC, al·lega que no s'exigeix responsabilitat quan els danys son inevitables, també es fa esment que la doctrina jurisprudencial impedeix responsabilitat per danys imprevisibles sobre els riscos en el desenvolupament i progrés.

Desestimació del recurs de cassació i el recurs extraordinari per infracció processal, és a dir, procés inviable del recurs extraordinari. Veieu a tal efecte ⁶⁹.

Anàlisi sentència 2017/3508: Ens trobem davant d'un procediment jurídic de responsabilitat extracontractual que pateixen les dones dels treballadors per realitzar la bugada dels seus marits.

En aquesta sentència es detecta una conseqüència indirecta de l'exposició a l'asbest. Existia la prohibició que els treballadors dugessin la roba de treball a les seves llars

⁶⁹ TS (Sala de lo Civil, Sección 1ª) Auto de 28 Junio 2017, RJ\2017\3508.

(L'Ordre de 1982 de juliol). En canvi, la Sala exposa que els arts.1104 i 1105 del CC no s'exigeix responsabilitat quan els danys són inevitables.

8.3 Àmbit Contenciós-Administratiu

AN (Sala de lo Contenciós-Administratiu, Secció 5ª), sentència 9 de juliol 2008, JUR 2008/243117

Antecedents de fet: El Sr. Gustavo va prestar serveis en “la Armada” des de 1960 fins el 13 de juliol de 2003, data que va situar-se en reserva. Durant la seva vida professional va embarcar-se en els bucs “Marte”, “Juan Sebastián de Elcano”, “Neptuno”, “Vasco Núñez de Balboa”, “Rayo” i “Roger de Lauria” amb exposició a l'amiant durant un llarg període. El 8 de juliol de 2005 se li va diagnosticar “mesotelioma epitelioides maligne”, ingressant a l'Hospital General Bàsic de la Defensa per a cura de pal·liatius i el 6 de setembre de 2005 va morir com a conseqüència de la progressió de la malaltia.

La Junta Mèdic Pericial Superior de la Sanitat Militar va emetre informe que la defunció va ser causada per “mesotelioma epitelioides maligne” i que existeix relació de causa-efecte entre la patologia causant i el servei prestat del treballador. Es va establir una pensió de viduitat extraordinària per import mensual de 2.521,70€.

La Sra. Felisa vídua del treballador va interposar recurs contenciós-administratiu reclamant al Ministeri de Defensa certes quanties.

Fonaments de dret:

El recurs contenciós-administratiu es dirigeix contra la desestimació presumpte per silenci administratiu, en concepte de responsabilitat patrimonial amb la sol·licitud d'indemnització.

S'al·lega que el treballador va estar en contacte permanent amb l'amiant durant la prestació de serveis a l'Armada. Però l'advocada de l'Estat s'oposava a la demanda per l'absència de culpa en les actuacions mèdiques i que amb els efectes negatius de l'asbest l'Administració va limitar el seu ús fins arribar a la prohibició total.

Segons la Llei 30/1992 art.141.1 del Règim Jurídic de les Administracions Públiques i

del Procediment Administratiu s'exposa que s'aprovava i s'aplicava la legislació adient. Tanmateix l'article 139 de la mateixa Llei proclama el dret als particulars a ser indemnitzats per l'Administració Pública corresponent a tota lesió soferta en qualsevol dels seus béns i drets a conseqüència del funcionament normal o anormal dels serveis públics, estipulat en l'art.40 de la Llei de Règim Jurídic de L'Administració de l'Estat i en l'article 106.2 de la Constitució.

El Tribunal Suprem per la seva banda, ha estimat que para exigir responsabilitat patrimonial es necessari que concorrin els següents requisits: 1. Fet imputable a l'Administració, 2. Lesió o perjudici antijurídic efectiu, econòmicament avaluable, 3. Relació de causalitat entre fet i perjudici 4. Que no concorri força major o altre causa d'exclusió de responsabilitat.

S'estima parcialment el recurs contenciós-administratiu. Vegis a tal efecte⁷⁰.

Anàlisi sentència 2008/243117: Aquest procediment no està vinculat a l'empresa Uralita, però en aquest procediment s'analitza la responsabilitat patrimonial que té l'Administració Pública. Com ja s'ha esmentat en els fonaments de dret, l'art.106.2 de la Constitució i l'art.139 de la Llei 30/1992 de 26 de novembre, estipula el dret als particulars a ser indemnitzats per L'Administració Pública corresponent a les lesions patides a conseqüència del funcionament normal dels serveis públics. No obstant això, en aquest cas també existeix relació de causalitat entre fet i perjudici del treballador i l'Administració vinculada a la seva relació laboral i la llarga exposició a l'asbest que li va causar posteriorment la mort. Com assenyala el Tribunal Suprem que ja ha aplicat en altres sentències (recurs núm. 483/2005).

⁷⁰ AN (Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección 5ª), sentencia 9 de Julio 2008, JUR 2008/243117.

9. CONCLUSIONS

Des dels anys 70 els treballadors afectats i els seus familiars porten lluitant reclamant els seus drets, sovint amb un procés judicial llarg que comporta un desgast físic i econòmic.

En les diferents sentències analitzades, s'observa que la jurisdicció social, a través del desaparegut Tribunal Central del treball, va desestimar indemnitzacions als treballadors afectats i els seus familiars, només se'ls hi atorgava les contingències comuns i el dret de pensió de viduitat del treballador difunt, que percebrà evidentment la seva vídua. S'extreu doncs, que la instància més recorreguda és la de l'àmbit Social. Com ja s'ha fet esment les reclamacions principalment més exposades són; la declaració de la malaltia com a professional, el recàrrec de prestacions i les indemnitzacions per els danys i perjudici físic i moral ocasionats. En poques ocasions es formulen querelles criminals.

Ara bé, l'empresa Uralita, com s'ha analitzat en les sentències, exposa reiteradament que no existeix relació causal entre la malaltia que en molts casos ha produït la mort al treballador i l'exposició de l'amiant. Al·lega que la normativa de seguretat vigent durant aquells anys no exigia a l'empresa el compliment d'unes normes diferents a les que s'aplicaven. A mida que ha passat el temps la situació ha canviat, gràcies a que s'acredita que l'empresa tenia suficient coneixement per saber el greu dany que produïa la inhalació de les fibres d'asbest.

Queda palès que les condicions higièniques de l'empresa relacionades amb les tasques laborals amb l'asbest durant un interval dilatat en el temps no van ser exemplars. També, s'havia d'haver establert una millora dels registres en empreses amb risc d'amiant (RERA) i el seu obligat compliment, atès que hi havia mancança d'un registre històric.

D'especial rellevància és la sentència del Tribunal Suprem nº 639/2015 Sala de lo Civil, Secció 1ª en la qual es detecten aspectes addicionals com la fixació d'una indemnització adient i justa per el dany sofert als afectats, que són un grup nombrós i amb una quantia indemnitzatòria important. Alhora que per primera vegada es reconeixen judicialment drets als afectats mediambientals a familiars i veïns que mai havien treballat a l'empresa, però que patien la malaltia.

Cal destacar la sentència del Tribunal Suprem nº 639/2015 Sala de lo Civil, Secció 1ª en la qual el Tribunal reconeix per primera vegada el càncer de laringe com una malaltia professional, la qual cosa, és un avenç important amb el seu reconeixement legal.

S'espera que aquest any 2020 s'acciï per el Congrés dels Diputats un fons de compensació per a les víctimes de l'Amiant, amb càrrec als pressupostos generals que s'aprovin a l'any vinent de l'aprovació de la Llei de creació de Fons de Compensació d'aquestes víctimes. L'objectiu principal d'aquest fons, és la reparació integral dels perjudicis tant a la persona que hagi obtingut el reconeixement d'una dolència professional ocasionada per l'amiant, com aquella persona que hagi sofert un perjudici d'una exposició a l'asbest en el territori espanyol. Però degut a les circumstàncies extraordinàries ocasionades per la pandèmia actual, poso amb dubte que finalment aquest fons es pugui implementar a curt termini.

Com ja s'ha posat de relleu en el transcurs d'aquest treball, desemmascarar a l'empresa Uralita ha sigut durant anys la lluita de molts: facultatius, científics, sindicats, afectats, familiars..., encara queda molt camí per recórrer, aquest s'ha d'afrontar i combatre entre tots.

10. LLISTAT SENTÈNCIES ANALITZADES

Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, (Sala de lo Social), Sentència núm. 6919/2002 de 29 d'octubre.

Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, (Sala de lo Social), Sentència núm. 5048/2014, rec. 1101/2014.

Tribunal Suprem (Sala de lo Social, Secció 1ª), Sentència 5119/2014, rec. 1498/2013 20 d'octubre 2014.

Tribunal Suprem (Sala de lo Social, Secció 1ª), Sentència núm.779/2018, 18 de juliol.

Tribunal Superior de Justícia. (Sala de lo Social), Sentència núm. 164/2017, rec. nº 5743/2016.

Tribunal Superior de Justícia, (Sala de lo Social), Sentència núm. 2487/2014, rec. nº 5972/2013.

Tribunal Suprem, (Sala de lo Social, Secció 1ª), Sentència núm. 8654/2012, 10 de desembre. Rec. nº 226/2012.

Tribunal Suprem (Sala de lo Social, Secció 1ª), Sentència nº 4372/2016, rec. nº 1411/2015.

Tribunal Superior de Justícia , (Sala de lo Social, secció 1ª), Sentència nº 8863/2009, 3 de desembre.

Tribunal Suprem (Sala de lo Social, Secció 1ª), Sentència nº 4671/2008, rec. nº 1149/2005.

Tribunal Suprem (Sala de lo Civil, Secció 1ª), Sentència núm. 639/2015 de 3 de desembre.

Tribunal Suprem (Sala de lo Civil, Secció 1ª) Auto 28 juny 2017, RJ\2017\3508.

Audiència Nacional (Sala Contenciós-Administratiu, Secció 5ª), 9 de juliol 2008, JUR 2008/243117.

11. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

*Abú-Shams k., Pascal I.(2005). “*Características, propiedades, patogènia y Fuentes de exposición del asbesto*”. *Anales Sis San Navarra* vol.28 pp7.

*Arxiu de Revistes Catalanes Antiques (1897-1898). Revista Literària Luz.

https://arca.bnc.cat/arcabib_pro/es/consulta/registro.do?id=2064

*Callejas M..(2001). Guia para los trabajadores de amianto UG . Instituto nacional de medicina y seguridad del Trabajo (2001). Comisión Ejecutiva Confederal de UGT. saludlaboral.ugtcyl.es/archivos/amianto/guia-para-los-trabajadores-del-amianto.pdf

*Centro de Estudios y Documentación Socialista, (1978). “*El amianto mata*”. Barcelona. Iniciativas Editoriales.

*Chulvi B. (15 de Abril de 2010). Uralita era tan poderosa en Cerdanyola que los enfermos por amianto eran vistos como una amenaza para el sustento familiar. Revista de Salud Laboral de ISTAS-CCOO nº 48. <https://porexperiencia.com/entrevista/uralita-era-tan-poderosa-en-cerdanyola-que-los-enfermos-por-amianto-eran-vistos-como-una>

*¿Cómo se detectan las enfermedades relacionadas con el asbesto? Instituto Nacional del Cáncer. <https://www.cancer.gov/espanol/cancer/causas-prevencion/riesgo/sustancias/asbesto/hoja-informativa-asbesto>

*Concurso de acreedores tres entrar en quiebra. (2020). Coemac Antigua Uralita, Comisión Nacional del Mercado de valores. El confidencial.com

*Diario Oficial de la Unión Europea. (2003 Abril). Directiva 2003/18/CE del Parlamento Europeo. Consejo sobre la protección de los trabajadores contra los riesgos relacionados con la exposición al amianto durante el Trabajo. <https://www.boe.es/doue/2003/097/L00048-00052.pdf>

*Diario Oficial de la Unión Europea, Directiva 2009/148/CE del Parlamento Europeo y del Consejo de 30 de noviembre de 2009 sobre la protección de los trabajadores contra los riesgos relacionados con la exposición al amianto.

<https://www.boe.es/doue/2009/330/L00028-00036.pdf>

*DIRECTIVA 1999/77/CE DE LA COMISIÓN (26 de julio 1999). Por la que se adapta al progreso técnico por sexta vez el anexo I de la Directiva 76/769/CEE del Consejo relativa a la aproximación de las disposiciones legales, reglamentarias y administrativas de los Estados miembros que limitan la comercialización y el uso de determinadas sustancias y preparados peligrosos(amianto). Diario Oficial de las Comunidades Europea. <https://www.boe.es/doue/1999/207/L00018-00020.pdf>

*DIRECTIVA 2009/148/CE del Parlamento Europeo y del Consejo (30 noviembre 2009). Diario Oficial de las Comunidades Europeas. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/es/TXT>

*Guia de Buenas prácticas (2003) Comité de altos responsables de la Inspección de Trabajo (SLIC) y los representantes de empresarios y trabajadores en el seno del Comité consultivo para la seguridad y la salud en el trabajo de la Comisión Europea. Guía de buenas prácticas para prevenir o minimizar los riesgos del amianto en los trabajos en los que esté presente (o pueda estarlo), destinada a empresarios, trabajadores e inspectores de Trabajo. Web:/guia%20buenas%20practicass%20a%20nivel%20europeo.pdf . Guia de buenas prácticas para prevenir o minimizar los riesgos del amianto en los Trabajos.

*Guillamon J. ,(29 de Marzo de 2018). El señor Uralita. La Vanguardia <https://www.lavanguardia.com/cultura/20180329/442016865514/el-senor-uralita.html>

*E. Pérez. Semana Europea sobre el Amianto. (Madrid 2000). Guia para los trabajadores de amianto UGT. Callejas M. Neumólogo . Instituto nacional de medicina y seguridad del Trabajo. Comisión Ejecutiva Confederal de UGT. saludlaboral.ugtcyl.es/archivos/amianto/guia-para-los-trabajadores-del-amianto.pdf

*Historia del amianto. Asesoramiento y retirada del amianto en España. Gestión del amianto. <https://gestiondelamianto.com/guias-uralita-asbestos/>

*Història de la fàbrica d'Uralita. (10 de desembre de 2014). Associació afectats per l'Amiant. <http://cerdanyolainforma.com/2014/12/10/historia-de-la-fabrica-duralita/>

*Instal·lat el monòlit del Memorial a les víctimes de l'amiant. (27 de març de 2019). Ajuntament de Ripollet. Ripollet.cat <https://ripollet.cat/asp/content.asp?id=30125>

*Jiménez A. (20017). Amiant la mort blanca. Vallesos.cat <https://vallesos.cat/12/carpeta/a18641a5>

**La fibra asesina* (2008). Col·lectiu Ronda Barcelona. Editorial: Ara Idees S.C.C.L.

La exposición al amianto multiplica por 47 la posibilidad de desarrollar un cáncer letal. (2010). Sociedad Española de Neumología y Cirugía Torácica. <http://www.medicosypacientes.com/articulo/la-exposici%C3%B3n-al-amianto-multiplica-por-47-la-posibilidad-de-desarrollar-un-c%C3%A1ncer-letal>

*Martínez Villamarín R. (2017). Amianto. Introducción, marco legal y evolución normativa. Revista: Aforos núm.112 editada por CITOPIC. <http://www.eurocontrol.es/uncategorized/amianto-introduccion-marco-legal-y-evolucion-normativa/>

*Mouzo J. (15 de Abril de 2019). Los neumólogos alertan de los pocos diagnósticos de cáncer por amianto. El País. https://elpais.com/ccaa/2019/04/14/catalunya/1555254747_850185.html

*Orden Ministerial 7 de diciembre 2001. Limitaciones a la comercialización y al uso de ciertas sustancias y preparados peligrosos. BOE» núm. 299, de 14 de Diciembre de 2001, páginas 47156 a 47157.

*Proposición de Ley de creación de un fondo de compensación para las víctimas del amianto. (Enero 2002). Il·lustre col·legi de l'advocacia de Barcelona Icab.es

*Puche P. y Cárcoba A. (2017). La Memória Histórica del Amianto: Cuántos fueron y cuántas seran las víctimas . Sin Permiso. <https://www.sinpermiso.info/textos/la-memoria-historica-del-amianto-cuantas-fueron-y-cuantas-seran-las-victimas>

*Puche P. , Cárcoba A. (2019). Amianto en el metro de Barcelona: una gestión que puede llevar buen camino. Revista: Sin permiso. <https://www.sinpermiso.info/textos/amianto-en-el-metro-de-barcelona-una-gestion-que-puede-llevar-buen-camino>

*Qué factores afectan al riesgo de presentar una enfermedad relacionada con el asbesto. Instituto Nacional del Càncer. <https://www.cancer.gov/espanol/cancer/causas-prevencion/riesgo/sustancias/asbesto/hoja-informativa-asbesto>

*Real Decreto 396/2006 de 31 de marzo, establece las disposiciones mínimas de seguridad y salud aplicables a los trabajos con riesgo de exposición al amianto (2006). <https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-6474-consolidado.pdf>

*Reconocida la incapacidad permanente por amianto a un jubilado del metro de Barcelona. (11 de Diciembre de 2019). El Periódico. Europa Press. <https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20191211/incapacidad-metro-trabajador-amiando-barcelona-7770612>

*REGLAMENTO (UE) 2016/1005 DE LA COMISIÓN (22 de junio 2016). Modifica, por lo que respecta a las fibras de amianto (crisólito), el anexo XVII del Reglamento (CE) no 1907/2006 del Parlamento Europeo y del Consejo, relativo al registro, la evaluación, la autorización y la restricción de las sustancias y mezclas químicas.. Diario Oficial de la Unión Europea <https://www.boe.es/doue/2016/165/L00004-00007.pdf>.

*Regueiro M.,y González-Barros.(2008). El amianto: Mineralogía del riesgo. Dpto de Cristalografía y Mineralogía UCM. Revista: Demolición & Reciclaje nº24. <https://www.ucm.es/data/cont/media/www/pag-15564/Amianto%20y%20asbestos%20-%20Manuel%20Regueiro.pdf>.

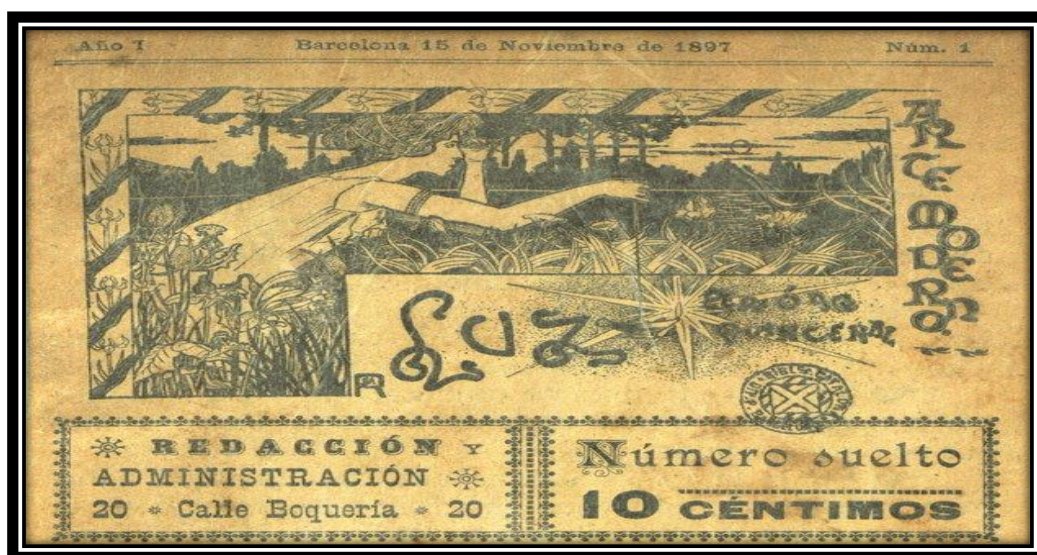
*Ribalaygue J. (2 de Abril de 2018 Abril). Uralita causa aún 15 cánceres mortales por amianto al año. El mundo. <https://www.elmundo.es/cataluna/2018/04/02/5ac175dde5fdea645a8b45e8.html><https://www.elmundo.es/cataluna/2018/04/02/5ac175dde5fdea645a8b45e8.html>

*Tarrés J. y otros (2008). Enfermedad por amianto en una población pròxima a una fàbrica de cibrocemento. Archivo Bronconeumologia 429-434.archbronconeumol.org

12. ANNEXES

⁷¹ Germans Roviralta (imatge esquerra: Josep Mª Roviralta), propietaris de la fàbrica Uralita.

⁷²Revista literària “Luz”, hi col·laborava en Josep Mª Roviralta.

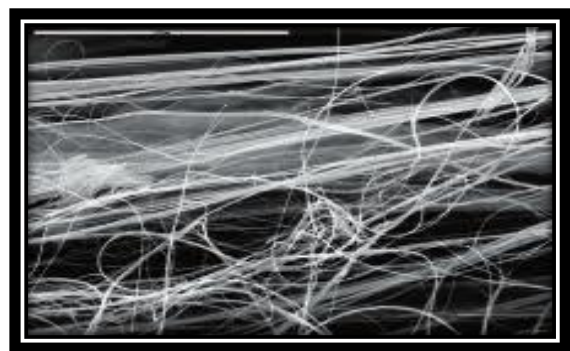
⁷¹ Jiménez A. Amiant la mort blanca. Vallesos.cat <https://vallesos.cat/12/carpeta/a18641a5>

⁷² Arxiu de Revistes Catalanes Antigues (1897-1898)
https://arca.bnc.cat/arcabib_pro/es/consulta/registro.do?id=2064

Revista literària Luz.

⁷³ Imatge: Historia del Amianto. Tipus d'amiant.

⁷⁴ Imatge microscòpica d'un crisòlit.

⁷³ Historia del Amianto. Asesoramiento y retirada del amianto en España Gestión del amianto. <https://gestiondelamianto.com/guias-uralita-asbestos/>

⁷⁴ Regueiro M., González-Barros.(2008). El amianto: Mineralogía del riesgo. Revista: Demolición & Reciclaje nº24. UCM. <https://www.ucm.es/data/cont/media/www/pag-15564/Amianto%20y%20asbestos%20-%20Manuel%20Regueiro.pdf>

Tot seguit s'exposa més detalladament una taula amb un ampli ventall d'exemples de materials que contenen amiant en l'àmbit europeu.

Materials que contenen amiant	Ús típic	Exemples d'on es localitza
Revestiment projectat	Aïllament tèrmic i acústic, protecció contra el foc i la condensació	Estructures d'acer en edificis de grans dimensions o de diversos pisos.
Recobriments de fibres soltes	Isolament tèrmic i acústic	Aïllament d'altells, orificis pels quals hi passen cables.
Calorifugats i empaquetatge (pot contenir entre 1% i 100% d'amiant)	Isolament tèrmic de canonades, calderes, canonades d'alta pressió, seccions prefabricades de canonades, cintes, paper ondulat, cobertors encoixinats, filtres i mantes.	Canonades i calderes en edificis públics, fàbriques, centres escolars i hospitals. Folres d'amiant en calderes industrials de vapor.
Taulers aïllants d'amiant (pot contenir entre un 16% i 46% d'amiant)	Protecció contra el foc, isolament acústic i tèrmic i treballs de construcció en general.	Gairebé en tots els edificis. Plaques per a sostres, revestiments interiors de parets, panells per a banyeres. Revestiments de calderes en habitatges, revestiment interior de forns i sistemes de paviments, etc.
Filatures i Cords (poden contenir fins un 100% d'amiant)	Materials usats en calorifugats, juntes i empaquetatge, juntes i segellat resistents a la calor i al foc, conductes d'evacuació de fums i tubs trenats per a cables elèctrics.	Calderes de calefacció central, forns, forns incineradors i altres instal·lacions sotmeses a elevades temperatures.
Teixit (pot contenir fins un 100% d'amiant)	Juntes i empaquetatge; aïllament tèrmic i calorifugats (mantes i matalassos incombustibles) guants, davantals i granota de treball.	En fundacions, laboratoris i cuines

Materials que contenen amiant	Ús Típic	Exemples d'on es localitza
Cartró dur, paper i productes de paper (poden contenir entre un 90% i 100% d'amiant)	Isolament tèrmic i protecció contra el foc en general, i aïllament elèctric i tèrmic d'equips elèctrics.	Feltre per a teulades i filades a prova d'humitats, barreges amb acer, revestiments murals externs i teulades, paviments vinílics, revestiment de taulers combustibles, laminats resistents al foc. Isolament ondulat de canonades. Lamines perfilades per a teulades. Envans en explotacions agrícoles .
Fibrociment (pot contenir entre un 10% i 15% d'amiant)	Lamines perfilades per a teulades, revestiments murals externs i protecció contra la intempèrie	Envans en explotacions agrícoles i habitatges, encofrat en edificis industrials, panells decoratius, panells per a banyeres, sofits, revestiments interiors en parets i sostres, edificacions portàtils, safates per a la reproducció en horticultura, marcs de xemeneia i panells per a la protecció contra el foc.
	Lloses, teules i pissarra	Revestiments externs, cobertes, rajoles sense vitrificar i teulades.
	Productes prefabricats modelats	Cisternes i dipòsits, desaigües, canonades de clavegueram, conductes per l'aigua de pluja i canalons, tubs d'evacuació de fums, conductes de ventilació i jardineres.

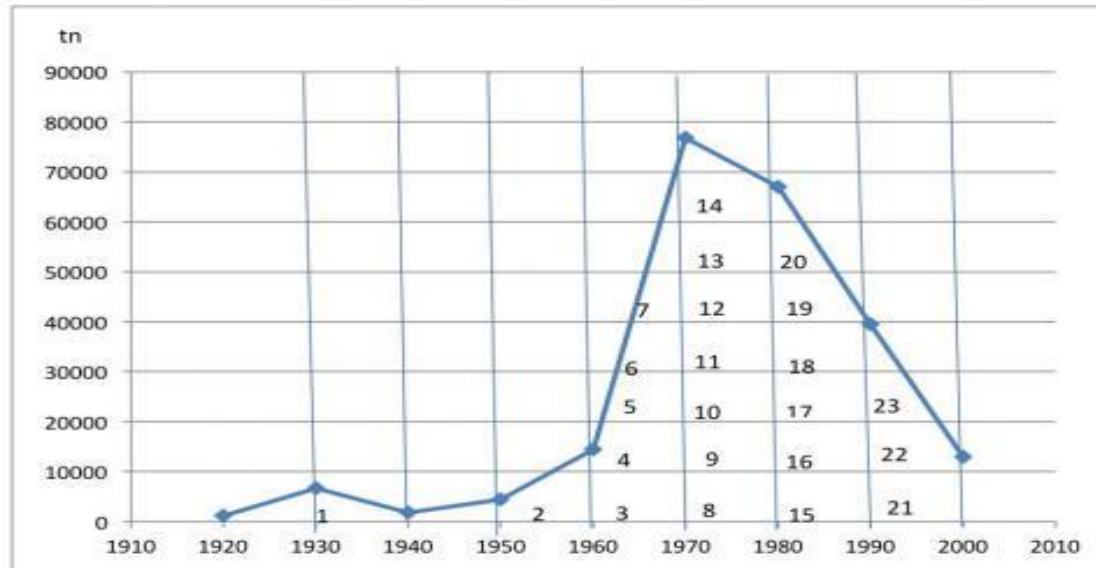
Materials que contenen amiant	Ús Típic	Exemples d'on es localitza
Materials per a paviments (poden contenir fins un 25% d'amiant)	Llosetes, paper d'amiant utilitzat com a base de paviments de PVC.	Escoles, hospitals, habitatges
Revestiment i pintures texturitzades (amb efecte relleu)	Revestiment de parets i sostres	En alguns països europeus van estar molt de moda.
Massilles, segellant i adhesius (entre un 5% i 10% d'amiant)	Pot haver-se utilitzat material segellant en qualsevol lloc.	Segellant de finestres, paviment
Plàstics reforçats (entre un 5% i 10% d'amiant)	Panells plastificats, panells i revestiments externs de PVC i com a reforç de productes domèstics.	Panells plastificats, com per exemple les cabines d'embarcacions.
Compostos utilitzats en endolls de paret	Cargols de fixació per aparells murals.	Quadres elèctrics

⁷⁵Plan de acción Europeo sobre amianto 2023 (IOM – Institute of Occupational Medicine Trabajos. Publicado El Comité de altos responsables de la inspección de trabajo (SLIC).

⁷⁵ Guia de Buenas Prácticas. (2003)Comité de altos responsables de la Inspección de Trabajo (SLIC) y los representantes de empresarios y trabajadores en el seno del Comité consultivo para la seguridad y la salud en el trabajo de la Comisión Europea. Guía de buenas prácticas para prevenir o minimizar los riesgos del amianto en los trabajos en los que esté presente (o pueda estarlo), destinada a empresarios, trabajadores e inspectores de trabajo Web:/guia%20buenas%20practicas%20a%20nivel%20europeo.pdf . Guia de buenas prácticas para prevenir o minimizar los riesgos del amianto en los Trabajos.

Prenem 40 anys com a temps de latència per a realitzar el càlcul de les morts per mesoteliomes (cal tenir present el temps de vida útil del material amb amiant).

Gráfico nº 1. Consumo de toneladas por año desde 1920 a 2000.
23 Equicuantos

⁷⁶ Gràfic: Cárcoba A. y Puche P. Fuente: Virta “La memòria històrica del Amianto”.

Cuadro nº 3. Relaciones por periodos del consumo de amianto y el nº de mesoteliomas, deducidas del gráfico anterior.

Consumo s (1)	Cuadros 1 = 100 mil tm. (2)	40 años Después. (3)	Toneladas En el periodo. (4)	Nº muertes/ periodo. 130 tm/1 mesotel. (5)	% muertes periodo. (6)	Muer tes año. (7)	% vida útil (8)
Ante 1950	1	antes 1990	100.000	769	4.3%		4.3
1951-1960	1	1991-2000	100.000	769	4.3	77	8.6
1961-1970	5	2001-2010	500.000	3846	21.7	384	30.3
1971-1980	7	2011-2020	700.000	5384	30.4	538	60.7
1981-1990	6	2021-2030	600.000	4615	26.1	461	86.8
1991-2000	3	2031-2040	300.000	2307	13	230	99.8
Totales	23		2.300.000	17.692	100		100

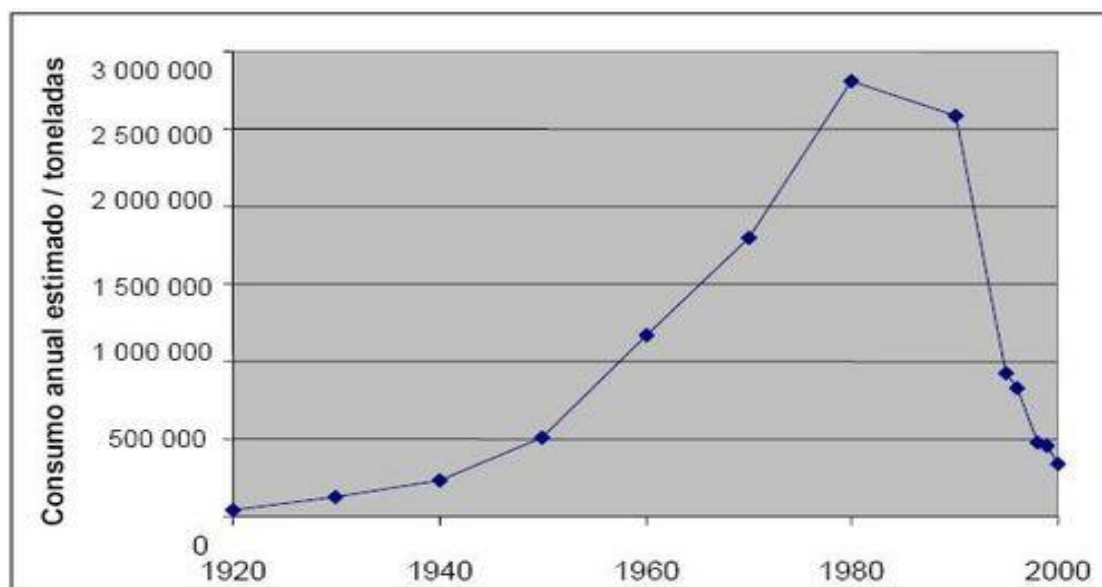
⁷⁷ Taula: Cárcoba A. y Puche P. (2017) “La memòria històrica del Amianto”.

La columna referent al nombre de morts per mesoteliomes a Espanya abans del 2018, ens indica que hi ha hagut un total de 9.150 i les morts que posteriorment es registraran serà de 8.536 morts. Segons Puche i Cárcoba a Espanya la mitja de **52.570 morts**,

⁷⁶ Puche P. y Cárcoba A., (2017). La Memoria Histórica del Amianto: Cuántos fueron y cuántas serán las víctimas. Virta. Sin Permiso. <https://www.sinpermiso.info/textos/la-memoria-historica-del-amianto-cuantas-fueron-y-cuantas-seran-las-victimas>

⁷⁷ Puche P. y Cárcoba A.,(2017). La Memoria Histórica del Amianto: Cuántos fueron y cuántas serán las víctimas. Virta. Sin Permiso. <https://www.sinpermiso.info/textos/la-memoria-historica-del-amianto-cuantas-fueron-y-cuantas-seran-las-victimas>

constitueix la major part del nucli dur de les víctimes oblidades. Suposen més de la meitat dels aproximats 100.00 difunts que l'amiant produirà en el nostre país, encara que faci 15 anys que està prohibit el seu ús⁷⁸.

⁷⁹ Estimación del consumo global de amianto en Europa entre 1920 y 2000 [fuente: Virta (2003)].

MATERIALS UTILIZATS QUE CONTENEN AMIANT

Referent als productes industrials, el fibrociment utilitza plaques planes, ondulades, paraments, canonades, modelats i panells d'aïllament. En el sector tèxtil el fibrociment empra fils, embalatge, vestimenta ignífuga, revestiments, etc.

⁷⁸ Puche P. y Cárcoba A., (2017). La Memoria Histórica del Amianto: Cuántos fueron y cuántas serán las víctimas. Virta. Sin Permiso. <https://www.sinpermiso.info/textos/la-memoria-historica-del-amianto-cuantos-fueron-y-cuantas-seran-las-victimas>

⁷⁹ Guia de Buenas prácticas. (2003). Comité de altos responsables de la Inspección de Trabajo (SLIC) y los representantes de empresarios y trabajadores en el seno del Comité consultivo para la seguridad y la salud en el trabajo de la Comisión Europea. Guía de buenas prácticas para prevenir o minimizar los riesgos del amianto en los trabajos en los que esté presente (o pueda estarlo), destinada a empresarios, trabajadores e inspectores de Trabajo. :/guia%20buenas%20practicas%20a%20nivel%20europeo.pdf.

Altres productes són les vàlvules, tancaments, paper-cartró amb aïllament tèrmic i elèctric com ja s'ha esmentat anteriorment. Pel que fa als edificis s'utilitza en paraments, baixants, dipòsit d'aigua, conductes de ventilació⁸⁰.

Seguidament analitzem el contingut d'asbestos d'un edifici;

1. Material superficial: projectat o amb paleta
2. Productes d'isolament: cables elèctrics, blocs i recoberta de canonades
3. Tèrmic preforma: 85% de magnesi, calci i silicat
4. Tèxtils: cortines
5. Productes de formigó: panells extrusionats, ondulats, plans, flexibles, laminats (superfície exterior), canonades⁸¹
6. Productes de paper: ondulat, alta temperatura, moderada temperatura, cartró, sangria.
7. Compostos amb contingut d'amiant: adhesius, compostos units, ciment
8. Recobriment de sòls i enciameres: vinil/rajola d'amiant, recobriment elàstic, resistent
9. Parets cobertes: paper d'empaperar vinílic
10. Pintures i capes: sostre hermètic

Taula d'amiant en edificis

Paraments
Baixants
Dipòsits d'aigua
Cobertes
Conductes de ventilació
Aïllaments tèrmics i elèctrics

⁸⁰ Guia de Buenas prácticas.(2003).IOM (Institute of Occupational Medicine). Comité de altos responsables de la Inspección de Trabajo (SLIC) y los representantes de empresarios y trabajadores en el seno del Comité consultivo para la seguridad y la salud en el trabajo de la Comisión Europea. Guía de buenas prácticas para prevenir o minimizar los riesgos del amianto en los trabajos en los que esté presente (o pueda estarlo), destinada a empresarios, trabajadores e inspectores de Trabajo. [:/guia%20buenas%20practicass%20a%20nivel%20europeo.pdf](#).

Fibres soltes (cambres d'aire, portes tallafocs) Any 1993
Projectat (revestiments, estructures metàl·liques) Any 1984
Morters per a pilars
Calorifugat de canonades, any 1994
Mantes i filtres de revestiment de canonades, any 1993
Cartró amiant: protecció d'estructures metàl·liques, any 1993
Trenats en canonades, any 1994
Plaques aïllants en cels oberts, any 1993
Màstic per recobrir juntes, any 1993

⁸²Fuente: E. Pérez. Semana Europea sobre el Amianto. Madrid 2000. L'any esmentat es refereix a la seva prohibició a l'Estat Espanyol

Noticia de La Vanguardia Sobre el fundador de la Uralita

El señor Uralita

Descubrí a Josep Maria Roviralta mientras investigaba para el libro *L'enigma Arquimba u. Sexe, feminisme i literatura a l'era del flirt*. Encontré unas fotos impresionantes del bar privado que se hizo instalar en su palacio de Les Escalles, en la avenida de Pedralbes. Era un bar de película, pintado de blanco, con unas figuritas doradas sobre las puertas, una barra con cromados y tres taburetes en forma de palmera. El decorador fue Òscar Lena, que proyectó su obra más atrevida, escenográfica y déco. Y fue así, ahora lo comprendo, porque Roviralta era un señor que nadaba en la abundancia, que había sido poeta, que estaba al corriente de lo que pasaba en el mundo y que tenía ganas de asombrar a amigos y conocidos. Hacia 1907 introdujo en España las placas de amianto-cemento, la uralita, que descubrió en viaje de estudios a Suiza. Uralita era también el nombre de una tienda de objetos de regalo de lujo que tenía en el paseo de Gràcia. De manera que hasta la Guerra Civil, el señor Roviralta vendía placas de amianto-cemento y cristalería fina.

⁸² E. Pérez. Semana Europea sobre el Amianto. (Madrid 2000). Callejas M. Guía para los trabajadores de amianto UGT. Instituto nacional de medicina y seguridad del Trabajo. Comisión Ejecutiva Confederal de UGT. saludlaboral.ugt.cyl.es/archivos/amianto/guia-para-los-trabajadores-del-amianto.pdf

El otro día descubrí otra cosa que demuestra hasta qué punto este señor Roviralta vivía en un delirio de atrevimiento empresarial, modernidad aerodinámica e ideas faraónicas. A principios de septiembre de 1929, el periodista Paco Madrid escribió dos reportajes en la revista Mirador sobre el teatro Pigalle de París. Se acababa de inaugurar, gracias a la generosidad del barón Henri de Rotschild, que había descubierto una vocación teatral y escribía obras de teatro con seudónimo. Era un teatro modernísimo, que se había construido con todos los adelantos eléctricos de la Siemens y con una arquitectura muy luminosa y aseada porque al teatro –decía Madrid– vas a ver teatro, y no columnas, ninfas, mosaicos ni vitrales. La foto de la escalera que se publicó en el primero de los reportajes de Mirador es muy apetitosa: una ordenación de cubos bien alineados, con unos escalones anchos y largos, que invitan a bajar ceremoniosamente, luciendo el tipo.

Charles Siclis, el autor del Teatre Pigalle, no ha pasado a la historia de la arquitectura. Pero en 1929 vivía un momento de gloria. Le encargaban restaurantes de lujo, casinos y mansiones en Biarritz y en la Riviera francesa. El señor Roviralta debía de estar pendiente de sus éxitos y modernidades y contrató a Siclis para que proyectara el stand de Uralita en la Exposición Internacional Barcelona 1929. Es un stand futurista. Un gran cilindro, como un platillo volante, que alrededor tiene un balcón circular. Está elevado sobre otro cilindro más estrecho, donde se encuentra la escalera. Del techo arrancan tres chimeneas delgadas que parecen barquillos. Se inauguró al mismo tiempo que el teatro Pigalle, y Siclis, que debía de estar muy solicitado, descargó la ejecución en el arquitecto barcelonés Antoni de Ferrater. Así funcionaba el señor Roviralta, gastando a manos llenas y rivalizando con Rotschild. Hasta que después de la guerra le acusaron de masón, le quitaron la empresa y se la entregaron a don Joan March. Qué país teníamos, ¿verdad?⁸³

⁸³ Guillamon J. ,(29 de Marzo de 2018) . El señor Uralita. La Vanguardia.
<https://www.lavanguardia.com/cultura/20180329/442016865514/el-senor-uralita.html>

A LA COMISION NACIONAL DEL MERCADO DE VALORES

CORPORACION EMPRESARIAL DE MATERIALES DE CONSTRUCCION, S.A. de conformidad con lo previsto en los artículos 226 y concordantes del Texto Refundido de la Ley de Mercado de Valores comunica la siguiente

INFORMACION PRIVILEGIADA

El Consejo de Administración, en sesión celebrada en la tarde de hoy, tras analizar en profundidad la situación económica y financiera de la sociedad, ha acordado solicitar del Juzgado competente el concurso voluntario de acreedores de CORPORACIÓN EMPRESARIAL DE MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN, S.A. ("COEMAC") por encontrarse en situación de insolvencia de conformidad con el régimen legal previsto en la Ley 22/2003, de 9 de julio, Concursal.

Dicha situación se ha producido ante la imposibilidad de generar la suficiente liquidez para hacer frente a las reclamaciones derivadas de la fabricación de fibrocemento con amianto, actividad en la que el Grupo cesó hace casi veinte años. La desinversión del negocio de Tuberías, en la que se ha venido trabajando en los últimos dieciocho meses, hubiera contribuido a solventar esa falta de liquidez, si bien la dilatación de los plazos de ejecución de la misma ha hecho imposible acompañarla al ritmo necesario.

El concurso solicitado afecta únicamente a CORPORACIÓN EMPRESARIAL DE MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN, S.A, sociedad cabecera del Grupo y, por tanto, no se extiende a otras filiales del mismo.

En particular, la solicitud de concurso deja fuera de su ámbito a ADEQUA WS, S.L., titular del negocio de tuberías y accesorios de PVC actualmente en proceso de desinversión, tal y como se ha venido informando al mercado. ADEQUA WS, S.L. ha cerrado el ejercicio 2019 con cifras récord de ventas, EBITDA y beneficio neto. Se espera poder cerrar la venta del negocio en el plazo más breve posible.

En Madrid, a 30 de enero de 2020.

El Consejo de Administración de COEMAC, S.A.

www.coemac.com <file:///C:/Users/Teresa/Desktop/COEMAC%20CONCURS%20CREDITORS.pdf>

**A LA COMISIÓN NACIONAL DEL MERCADO DE
VALORES**

CORPORACIÓN EMPRESARIAL DE MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN, S.A. (COEMAC) de conformidad con lo previsto en el artículo 228 del Texto Refundido de la Ley del Mercado de Valores comunica el siguiente

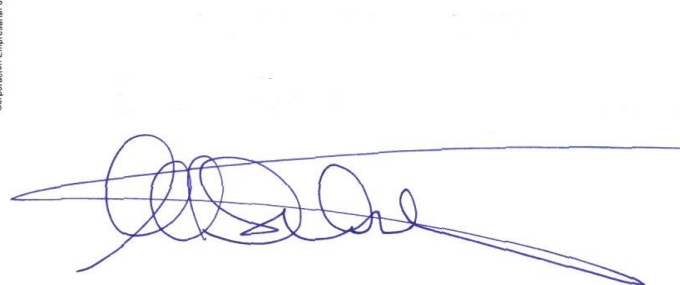
HECHO RELEVANTE

Como continuación al Hecho Relevante remitido el pasado 2 de septiembre de 2019 (número de registro 281.419), la Sociedad comunica que, con fecha de hoy, la entidad AUST 2019 CUSTOMER SERVICE, S.A.U. (en adelante "AUST") ha presentado ante los juzgados de lo Mercantil de Madrid solicitud de concurso voluntario.

AUST se ha visto obligada a la presentación de esa solicitud al no haber sido posible alcanzar una solución satisfactoria tras la comunicación efectuada al amparo de lo previsto en el artículo 5 bis de la Ley Concursal a la que se refiere el Hecho Relevante del pasado 2 de septiembre.

La presentación de la referida solicitud y las consecuencias que de ello pudieran derivarse no afectan en modo alguno al funcionamiento del negocio de tuberías de ADEQUA WS, S.L.U. ni a la operación de desinversión de dicho negocio en la que COEMAC sigue trabajando y que espera poder realizar en los próximos meses.

En Madrid, a 27 de diciembre de 2019.

CORPORACIÓN EMPRESARIAL DE MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN, S.A

Paseo de Recoletos, 3 28004 Madrid

T. 91 594 90 00

www.coemac.com

Instal·lat el monòlit del Memorial a les víctimes de l'amiant

27/03/2019/ Noticia Ripollet.cat

Ripollet i Cerdanyola homenatgen a les víctimes de l'amiant, treballadors de l'antiga fàbrica Uralita i veïnat de la zona, amb la col·locació d'un monòlit de 4 metres d'alçada, als Quatre Cantons, a la confluència de les dues poblacions. Aquest punt, situat molt a prop de les naus on es manipulava el fibrociment, s'ha marcat com a la zona zero de l'amiant. Al seu voltant, s'hi concentren més de mil casos de càncer de pulmó, que es relacionen amb la manca de protecció en la manipulació de l'amiant, que durant dècades van patir els treballadors i els veïns de l'entorn.

El monòlit és obra de Jordi Andrés, familiar d'una de les víctimes, que ha col·laborat solidàriament amb el Memorial, organitzat per l'Associació de Víctimes Afectades per l'Amiant de Catalunya (AVAAC), qui també ha comptat amb el suport dels ajuntaments de Ripollet i Cerdanyola. Amb aquest monument, caracteritzat per la sobrietat, de color negre amb perforacions de petits punts de llum, es vol deixar per sempre testimoni del dolor, silenciats durant dècades, que han patit centenars de famílies de Ripollet i Cerdanyola i el qual es vol dignificar i donar-li visibilitat.

Emotiu acte de descoberta del monòlit:

Desenes de persones van assistir a l'acte de descoberta del monòlit, celebrat el passat dimarts, 26 de març. Va obrir els parlaments Fernando Saavedra, en representació de l'AVAAC, qui va fer una crida a "trencar el tabú de l'amiant", perquè "no actuar ens fa còmplices del mal que poden patir les noves generacions" i va advertir del deteriorament del fibrociment que hi ha arreu, fent un clam al desamiantat, que considera "imprescindible" per prevenir una segona epidèmia de càncer de pulmó per inhalació de fibres d'amiant. També va reclamar un fons de compensació a les víctimes i el compliment rigorós de la normativa.

Seguidament va parlar Maite Martín, veïna de Ripollet i afectada "ambiental", un dels 39 casos reconeguts i "l'única viva", segons va advertir. Va denunciar "ens van enverinar, simplement per viure aquí". Martín va destacar la importància del monument "per a no caure en l'oblit". També va demanar a Uralita que "assumeixi el mal que ha fet", al mateix temps que va retreure el calvari judicial que es fa passar a les víctimes.

Li va prendre el relleu Esther Costa, advocada del Col·lectiu Ronda, que porta el cas per a l'AVAAC i que ha aconseguit diverses sentències històriques contra Uralita. La feina de Ronda es remunta a l'any 1977, amb una inspecció de treball que els ha permès, avui dia, guanyar judicis. Costa va qualificar la situació de "genocidi laboral" i de "lluïta de classe, perquè afecta les persones més pobres i sense protecció" i va recordar que va tenir origen en la impunitat que el Franquisme i el capitalisme van donar al negoci de l'amiant.

Finalment, el creador del monòlit i fill d'una de les víctimes, Jordi Andrés, va explicar que ha de servir per recordar a les persones que han perdut la vida per culpa de l'amiant, com també a la lluita present i futura que hi ha al davant. Andrés va reivindicar el valor pedagògic del Memorial per ajudar a prendre consciència sobre la gravetat del problema de l'amiant, especialment a Ripollet i Cerdanyola⁸⁴.

⁸⁴ Instal·lat el monòlit del Memorial a les víctimes de l'amiant. (27 de març de 2019). Ajuntament de Ripollet. <https://ripollet.cat/asp/content.asp?id=30125>